

Ljubljana, dne 17. 11. 2010
EVA: 2010-3311-0010

ZADEVA: Predlog Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami	
1. Predlog sklepov vlade:	
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08 in 38/10 - ZUKN) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela sklep:	
Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.	
Priloge:	
- Predlog zakona	
Prejemniki:	
- ministrstva in vladne službe	
2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:	
2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:	
Dr. Igor Lukšič, minister Alenka Kovšca, državna sekretarka	
3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:	DA
4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:	
/	
4.b Predlog za skrajšanje poslovniških rokov z obrazložitvijo razlogov:	
/	
5. Kratek povzetek gradiva	
Namen zakona je na novo opredeliti postopek usmerjanja, ki bo lahko v večji meri zagotovil usmerjanje	

otrok v skladu z njihovimi posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami. Definicija otrok s posebnimi potrebami je spremenjena v delu, ki se nanaša na otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v čustvene in vedenjske težave ter dodana je skupina otrok z avtističnimi motnjami.

Pomembna sprememba je v delovanju komisije za usmerjanje prve stopnje, kjer so pristojnosti vodenja postopka nekoliko drugače opredeljene. Pripravljavci strokovnega mnenja so v vlogi ekspertov, vodenje postopka je v pristojnosti pooblaščenih oseb. Predlog zakona uvaja tudi obvezno mnenje otroka ter vzgojitelja oziroma učitelja, ki izvaja vzgojno-izobraževalno delo z otrokom.

Nujnost spremembe zakona dokazuje odločba Ustavnega sodišča objavljena v Uradnem listu 52/2010, ki prav poudarja otrokovo korist kot glavno vodilo usmerjanja otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja.

Zakon na novo opredeljuje tri vrste dodatne strokovne pomoči: pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir, težav oziroma motenj, svetovalno storitev in učno pomoč.

Za učinkovitejšo strokovno obravnavo in podporo učiteljem v večinskih šolah in vrtcih zakon predlaga regijsko uravnovešeno oblikovanje strokovnih centrov. S tem se bo vzpostavila povezava med posebnimi in rednim šolskim sistemom po vzgledu mnogih evropskih držav.

Za otroke, ki so utrpeli poškodbe, bolezni ali so na dolgotrajnem zdravljenju zakon omogoča obiskovanje pouka v bolnišničnem oddelku (kar je bilo učencem omogočeno že doslej), po novem pa lahko tudi šola organizira izvajanje pouka na daljavo z uporabo ICT metod poučevanja.

Zakon je tudi uredil prekrškovni sistem oziroma možnost za sankcioniranje ob nedoslednem oziroma pomanjkljivem izvajanju zakonskih določil ter določil poleg ministrstva, pristojnega za šolstvo tudi zavod, pristojen za šolstvo za vodenje zbirk podatkov.

6. Ocena finančnih posledic

Pri pripravi zakona je bilo dosledno upoštevano izhodišče strokovnosti zagotavljanja in izvajanja različnih oblik pomoči ter učinkovitejše rabe instrumentov, ki jih zakon za učence s posebnimi potrebami predvideva. S predlaganimi spremembami zakona bomo tako na drugačen način prerazporedili sredstva, ki jih že sedaj namenjamo za usmerjanje in izvajanje različnih oblik pomoči za učence s posebnimi potrebami. V predlogu ne gre za širitev obsega sredstev, temveč za prerazporeditev in učinkovitejšo rabo teh sredstev s ciljem zagotavljanja večje strokovnosti obravnave in izvajanja različnih pristopov pri delu z učenci s posebnimi potrebami.

Ugotavljamo, da bi lahko v procesu vzgoje in izobraževanja s predlogi, ki jih prinaša zakon, ki nalaga šolam in zavodom, da že pred usmeritvami zagotavljajo kontinuum pomoči otrokom zmanjšali pritisk na usmerjanje še posebej če upoštevamo dejstvo, da se 10.000 usmerjenim otrokom v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah samo v letu 2010/11 pridruži 3.300 na novo usmerjenih otrok.

Učinkovitejšo rabo sredstev s predloženim predlogom zagotavljamo z:

- Usmerjanjem dodatne strokovne pomoči v zgodnja obdobja šolanja učenca, ko je tovrstna pomoč bolj potrebna in učinkovita ter zagotavljanje (ne katerekoli, temveč) tiste vrste dodatne strokovne

pomoči, ki zagotavlja uspešnejše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v šolski sistem. V kasnejšem obdobju šolanja se dodatna strokovna pomoč dodeljuje bolj selektivno glede na vrsto ovire, primanjkljaja, težav, motnje ter glede na vrsto dodatne strokovne pomoči.

- Za izvajanje zakona so v drugih šolskih zakonih in podzakonskih aktih določene omejitve pri zagotavljanju strokovne pomoči, ki predvidevajo dosledno spoštovanje specialnih in strokovnih znanj, zato lahko predvidevamo, da bo pomoč učinkovitejša.
- Obseg in način zagotavljanja dodatne strokovne pomoči se dodeljuje glede na vrsto strokovne pomoči. Tako se npr. svetovalna storitev lahko zagotavlja tudi kumulativno, na ravni vrtca, šole. Prav tako pa tudi oblike dela, saj se odločba o individualni pravici lahko izvaja tudi v skupini ali na ravni oddelka.
- Strokovni centri bodo zagotovili bolj strokovno in racionalno mrežo mobilne službe, hkrati bodo v okviru svojih pristojnosti zagotavljali strokovno pomoč vsem predšolskim otrokom.
- Zakon predvideva možnost usmerjanja otroka s posebnimi potrebami s selektivnim določanjem oblik pomoči, tako da so mogoče tudi samo prilagoditve ali tehnični pripomočki (npr. v kolikor posameznik želi – se mu dodeli samo določena vrsta dodatne strokovne pomoči...).
- Strokovnost in učinkovitost obravnave želimo doseči z uvajanjem postopka revizije.
- Z reorganizacijo vodenja postopka usmerjanja otrok s posebnimi potrebami tako, da se v postopkih upošteva dokumentacija, ki že obstaja, sicer pa strokovna mnenja pripravlja komisija.

Ob navedenih racionalizacijah pa bo treba zagotoviti sredstva za:

- intenzivnejše usposabljanje in izobraževanje strokovnih delavcev,
- zagotovitev ustreznih didaktičnih in drugih pripomočkov, ki jih učenci s posebnimi potrebami potrebujejo za vključevanje v vzgojno-izobraževalno delo,
- zgodnjo strokovno pomoč predšolskih otrok s posebnimi potrebami,
- ustreznjšo organizacijo, s katero bo mogoče učinkovitejše voditi politiko na tem področju na ravni ministrstva – organiziranje direktorata,
- zagotovitev materialnih pogojev za dejavnost strokovnih centrov.

Po naših analizah in ocenah med prihranki in potrebami po dodatnih sredstvih ocenjujemo, da za uresničevanje zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami ne bo potrebno zagotoviti dodatnih sredstev.

I. Ocena finančnih posledic

	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva				
II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto 2010 (t)	Znesek za leto 2011 (t+1) Sprejet proračun in dve predlagani novi PP
6672	Dejavnost osnovnega šolstva	MŠŠ	27.060.000,00	27.060.000,00
6674	Dejavnost zavodov za usposabljanje	MŠŠ	30.500.000,00	30.500.000,00
6676	Dejavnost srednjega šolstva	MŠŠ	3.560.000,00	3.560.000,00

7. Predstavitev sodelovanja javnosti

Pred pripravo predloga sprememb Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami smo želeli preveriti mnenja in stališča strokovnih delavcev in ravnateljcev. K razmisleku o potrebnih spremembah smo nagovorili najširšo strokovno javnost. Zamisli predlogov sprememb so bile predstavljene na posvetovanjih s predstavniki vrtec, osnovnih šol, šol s prilagojenim programom, zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, nevladnih organizacij, svetovalnih centrov za otroke in mladostnike in predstavniki zdravstvenih domov.

Skupno je bilo opravljenih preko 40 srečanj. V okviru teh razprav so udeleženci v anketi izrazili v zvezi s predlogi. Vprašalnik je izpolnilo 400 udeležencev razprav, ki so bile organizirane v mesecu marcu 2010 ob prvem delovnem osnutku sprememb zakona.

Za spremembe zakona se je opredelilo 94,4% anketirancev. Osrednji problem, ki so ga izrazili je bila

sprememba postopka.	
<p>Naslednja temeljna ugotovitev ankete je bila pomanjkanje ustreznega strokovnega kadra (44,1%) za izvajanje dodatne strokovne pomoči (rehabilitacijski pedagogi – tiflopedagogi, logopedi).</p> <p>Visoko soglasje anketirancev je bilo izraženo na naslednjih področjih: zgodnji pomoči najmanjših otrok s posebnimi potrebami (95,7%), uvajanje dodatne strokovne pomoči kot svetovalne storitve (98,5 %), ter, ureditev mreže strokovnih centrov (95,3%), ki bodo zagotavljali zgoraj navedene storitve.</p> <p>Razen širše predstavitve predloga sprememb zakona širši strokovni javnosti in staršem otrok s posebnimi potrebami, je po sklepu ministra bila imenovana konceptualna komisija, ki je pripravila analizo področja vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami za obdobje 2000 – 2010.</p>	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja	DA
<p>Datum objave:</p> <p>V razpravo so bili vključeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nevladne organizacije, - predstavniki zainteresirane javnosti, - predstavniki strokovne javnosti. <p>Mnenja, predloge, pripombe so podali:</p> <p>Upoštevani so bili:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v celoti - v pretežni meri - delno - niso bili upoštevani, poročilo je bilo dano..... <p>Bistvena odprta vprašanja: Navedeno v besedilu predloga zakona.</p>	
8. Predstavitev medresorskega usklajevanja	
Gradivo je bilo poslano v medresorsko usklajevanje: DA	
Datum pošiljanja:	
/Gradivo je usklajeno v celoti s:	/Gradivo je neusklajeno v pretežni meri z:
-	
	Bistvena odprta vprašanja:
	-
Mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno in stališče predlagatelja	

9. Gradivo je lektorirano		DA
10. Zahteva predlagatelja za		
a)	obravnavo neusklajenega gradiva	DA
b)	za nujnost obravnave o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja).	DA
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	NE
11. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti		DA
12. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade		DA
13. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa		
		dr. Igor Lukšič
		minister

Priloge:

- Predlog zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

PREDLOG

[EVA: 2010-3311-0066]

ZAKON

O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

1.1. STANJE

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami iz leta 2000 je podal sistemsko (zakonsko) podlago za inkluzijo otrok s posebnimi potrebami, kot je predvidel že Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, sprejet leta 1996. S sprejetjem zakona so bile v skladu s civilizacijskimi zavezami, sprejetimi EU smernicami na področju vzgoje in izobraževanja ter pričakovani staršev in nevladnih organizacij. S tem so bili postavljeni temelji za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja. Vključevanje temelji na paradigmi inkluzije, ki predpostavlja potrebne prilagoditve programov, oblik in načinov izvajanja pedagoškega dela ipd..Vse s ciljem zagotavljanja pogojev za čim uspešnejše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja.

Zakonska regulativa za populacijo otrok s posebnimi potrebami se je sprejemala počasi, saj je bil Zakon o usmerjanju OPP sprejet leta 2000, Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij in kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljaja, ovire, oziroma motnje pa šele 2003.

Ob tem velja upoštevati, da je inkluzija otrok s posebnimi potrebami dolgoročen proces, v katerem postopoma vzpostavljamo kadrovske, strokovne in materialne pogoje za udejanjanje inkluzije.

1.2 Pregled populacije otrok s posebnimi potrebami glede na vzgojno – izobraževalno obdobje

Tabela št. 1: Število vseh vključenih predšolskih otrok s posebnimi potrebami v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in DSP in v razvojne oddelke, glede na celotno vključenost otrok v vrtce (SURS)

Šolsko leto	OPP v programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in DSP		OPP v prilagojenem programu (zavodi)		OPP v prilagojenem programu (razvojni vrtci)		Skupaj OPP	Skupaj vseh otrok v vrtcih	Delež OPP v vrtcih
	Število	%	Število	%	Število	%			
2000/01	210	0,3	115	0,2	265	0,4	590	63.328	0,9
2001/02	256	0,4	115	0,2	236	0,4	607	61.803	1,0
2002/03	191	0,3	120	0,2	205	0,3	516	58.968	0,9
2003/04	334	0,6	122	0,2	249	0,5	705	54.515	1,3

2004/05	456	0,8	103	0,2	195	0,4	763	54.815	1,4
2005/06	441	0,8	75	0,1	190	0,3	706	57.134	1,2
2006/07	523	0,9	68	0,1	236	0,4	827	57.127	1,4
2007/08	474	0,8	66	0,1	162	0,3	702	61.359	1,1
2008/09	545	0,8	50	0,07	251	0,4	846	65.996	1,3
2009/10	639	0,9	55	0,07	218	0,3	912	71.124	1,3

Vir: SURS

Število vključenih otrok s posebnimi potrebami v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo v vrtce se povečuje, vse od šolskega leta 2000/01, ko je bilo vključenih 210 otrok, v šolskem letu 2009/10 pa že 639 otrok. Povečan trend vključevanja se kaže po šolskem letu 2003/04, ko je bil sprejet Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma moten otrok s posebnimi potrebami.

Število otrok, ki so vključeni v razvojne oddelke se z leti nekoliko znižuje. Slednje je lahko odraz spremenjene mreže razvojnih oddelkov in tudi želje staršev, da se otrok vključi v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. V šolskem letu 2000/01 je bilo v razvojne oddelke vključenih 265 otrok, v šolskem letu 2009/10 pa 218 otrok. Skupen odstotek predšolskih otrok s posebnimi potrebami se giblje od 1,1 % do 1,4 %.

Tabela št. 2: Primerjava števila učencev s posebnimi potrebami v rednih osnovnih šolah in v specializiranih ustanovah z odločbo o usmeritvi od šolskega leta 2004/05 do 2010/11

Šolsko leto	Generacija otrok	Število vključenih učencev v ROŠ z odločbo	%	Število vključenih otrok v specializirane ustanove	%
2004/05	175.412	3.135	1,8	3.396	1,9
2005/06	170.637	4.481	2,6	3.263	1,9
2006/07	167.951	5.497	3,3	3.287	2,0
2007/08	165.910	5.909	3,6	3.160	1,9
2008/09	164.859	6.492	3,9	3.211	1,9
2009/10	162.902	7.275	4,5	3.229	2,0

Vir: Statistična baza MŠŠ

Slovenija je ena izmed evropskih držav, ki je zadržala dvotirni vzgojno – izobraževalni sistem. To pomeni, da se lahko otroci s posebnimi potrebami izobražujejo v običajnih vrtcih in šolah in v specializiranih ustanovah (zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in šole s prilagojenim programom).

Primerjava vključenih otrok v osnovne šole in v specializirane ustanove, glede na osnovnošolsko generacijo učencev nam kaže, da je bilo v šolskem letu 2004/05 število učencev z odločbo glede na generacijo otrok 3.135 ali 1,8%, v šolskem letu 2009/10 pa že 7.275 učencev ali 4,5 % celotne generacije osnovnošolskih otrok. Delež otrok v specializiranih ustanovah je vsa leta skorajda nespremenjen (okoli 2%).

Tabela št. 3: Število vključenih otrok in mladostnikov v zavodih in OŠPP od leta 1995/96 do 2009/10

Šol. Leto	Generacija šoloobveznih otrok	Zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami	Šole s prilagojenim programom	Skupaj	% na generacijo otrok
1995/96	212.469	-	-	-	-
1996/97	205.339	819	3.197	4.016	2,0
1997/98	199.719	825	3.013	3.838	1,9
1998/99	193.914	1.152	2.894	4.046	2,0
1999/00	189.342	1.104	2.746	3.850	2,0
2000/01	185.207	1.190	3.014	4.204	2,2
2001/02	182.151	1.151	2.830	3.981	2,2
2002/03	179.365	1.131	2.657	3.806	2,1
2003/04	180.553	1.101	2.523	3.624	2,0
2004/05	175.412	1.070	2.326	3.396	1,9
2005/06	170.637	1.017	2.246	3.263	1,9
2006/07	167.951	1.012	2.275	3.287	2,0
2007/08	165.910	983	2.177	3.160	1,9
2008/09	164.859	985	2.226	3.211	1,9
2009/10	162.902	998	2.231	3.229	2,0

Vir: Statistična baza MŠŠ

Delež otrok in mladostnikov vključenih v specializirane ustanove se vse od šolskega leta 1996/97 giblje okoli 2 %. S tem podatkom se Slovenija po podatku Evropske Agencije za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb uvršča v najštevilčnejšo skupino držav, ki imajo podoben delež otrok in mladostnikov vključenih v specializirane ustanove.

Tabela št. 4: Število dijakov (in delež znotraj celotne populacije v programu) glede na izobraževalni program

Vrsta programa	2002/2003		2003/2004		2004/2005		2005/2006		2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011	
nižje poklicno izobraževanje	92	3,3%	210	8,34%	323	14,40%	431	24,25%	340	20,85%	270	20,45%	250	22,46%	306	28,84%	272	31,09%
srednje poklicno izobraževanje	43	0,19%	81	0,40%	185	0,97%	301	1,75%	562	3,77%	581	4,04%	859	6,56%	1.220	9,92%	1.218	10,24%
srednje strokovno izobraževanje	33	0,10%	52	0,16%	95	0,29%	189	0,58%	285	0,88%	321	1,03%	443	1,43%	638	2,06%	763	2,49%
gimnazijsko izobraževanje	27	0,07%	34	0,09%	67	0,17%	128	0,33%	198	0,52%	209	0,57%	270	0,78%	395	1,19%	379	1,17%
poklicno tehniško izobraževanje	5	0,06%	5	0,06%	5	0,06%	31	0,42%	59	0,83%	58	0,88%	83	1,46%	120	2,29%	144	2,98%
maturitetni tečaj	1	0,09%	2	0,15%	0		15	0,97%	5	0,35%	0		3	0,26%	1	0,08%	4	0,37%
SKUPAJ	201	0,19%	384	0,37%	675	0,66%	1.095	1,10%	1.449	1,50%	1.439	1,57%	1.908	2,19%	2.680	3,18%	2.780	3,38%

Vir: Statistična baza MŠŠ

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je v Sloveniji bilo v šolskem letu 2009/10 na različnih ravneh vzgoje in izobraževanja vključenih od 10 – 11 % populacije, ki je zajeta v sistemu vzgoje in izobraževanja. Podatek ne zajema varovancev, ki so vključeni v socialne zavode, ki so v pristojnosti Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V nadaljevanju navajamo nekatere ovire za uspešnejše zagotavljanje koristi otroka oziroma za uspešnejše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja, ki smo jih identificirali na podlagi gradiv iz posvetov in strokovnih konferenc, ki so jih organizirala strokovna društva in fakultete ter rezultatov različnih projektov (npr. ciljno-raziskovalni projekti) identificirali najpomembnejše:

- Širši družbeni pogled na otroke s posebnimi potrebami: Izhodišče sedaj veljavnega Zakona je usmerjenost v težavo, motnjo, primanjkljaj, premalo pa v njegove posebne vzgojno-izobraževalne potrebe in v ustvarjanje pogojev za dejansko inkluzijo. V Sloveniji je še pogosto poudarjeno kaj otrok ne zmore (koncept disability) in ne kaj zmore (koncept ability). V nekaterih primerih se ocena otroka oslanja predvsem na medicinski pogled na otroka. Vse bolj je v družbi prisotno, da potrebujemo prepletanje obeh modelov, socio-kulturnega in medicinskega.
- Kadrovski resurji za inkluzijo v vseh obdobjih: Pri obsegu populacije 10 % otrok in mladostnikov je neobhodno, da imajo znanja za drugačne strategije poučevanja vsi učitelji in vzgojitelji. Sledimo dejstvu, da kar je dobro za otroke s posebnimi potrebami je dobro za vse otroke (Meijer, 2003). Univerze počasi uvajajo nove študijske programe.
- Vzpostavljanje centrov strokovne pomoči: V državi nimamo enakomerno razporejenih možnosti za dostopnost storitev otrokom s posebnimi potrebami. Nekatere storitve so privilegij večjih mest. Posebej je potrebno izpostaviti predšolske otroke s posebnimi potrebami v obdobju, ko niso vključeni v vrtnice.

1.2.NAVEDBA PREDPISOV, KI UREJAJO USMERJANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

Podzakonski akti:

- Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Ur. l., RS št. 60/06)
- Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 23/07)

1.3.NAVEDBA POSTOPKOV IN STROKOVNIH PODLAG PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1.CILJI IN NAČELA

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami temelji na, ciljnih in načelih določenih v zakonih za posamezno področje vzgoje in izobraževanja in na naslednjih ciljnih in načelih:

- zagotavljanje največje koristi otroka,
- celovitosti in kompleksnosti vzgoje in izobraževanja,
- enakih možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok, , ki omogočajo optimalen razvoj posameznega otroka.
- vključevanja staršev oziroma zakonitih zastopnikov v postopek usmerjanja,
- individualiziranega pristopa,
- interdisciplinarnosti,
- ohranjanja ravnotežja med različnimi vidiki otrokovega telesnega in duševnega razvoja,
- pravočasne usmeritve v ustrezen program vzgoje in izobraževanja,
- takojšnja pomoč in kontinuum podpore in pomoči v programih vzgoje in izobraževanja,
- vertikalna prehodnost in povezanost programov,
- organizacije vzgoje in izobraževanja čim bližje kraju bivanja.

2.2.POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.2.1. Predstavitev predlaganih rešitev

Navedene ugotovitve zavezujejo k naslednjim spremembam:

Vzpostavljanje pogojev za kontinuirano pomoč otrokom s posebnimi potrebami v sistemu vzgoje in izobraževanja– od rojstva do vključitve na trg dela. Strokovna pomoč, ki naj bi jo v obliki svetovalnih storitev staršem nudile strokovne institucije – strokovni centri.

Največja korist otroka: Predlog poudarja, da je dolžnost vseh, slediti **največji otrokovi koristi** (v skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah, 1989). Da bi sledili otrokovi koristi predlog zakona uvaja obvezen razgovor (v procesu usmerjanja) z otrokom in upošteva otrokovo mnenje kot pomemben del postopka.

Predlagane zakonske rešitve nalagajo šolam, da zagotovijo ustrezno strokovno pomoč otrokom že pred usmerjanjem. Otroci s posebnimi potrebami imajo tako pravico do kontinuuma pomoči že pred začetkom postopka usmerjanja v t.i. petih korakih, in sicer:

1. pomoč učitelja (dopolnilni pouk, pomoč v času podaljšanega bivanja, notranja diferenciacija in individualizacija, učni pripomočki, podaljšan čas dela),
2. pomoč šolske svetovalne službe (diagnostika, svetovanje učencem, staršem in učitelju, vodenje),
3. individualna in skupinska pomoč (delo v manjših skupinah, prilagoditve metod in oblik dela, učnih in tehničnih pripomočkov, vodenje in evalviranje),
4. šolanje na daljavo/na domu v primeru dolgotrajne bolezni,
5. mnenje in pomoč zunanje strokovne ustanove npr.: pedopsihiatrični dispanzerji, otrokov osebni zdravnik, svetovalni centri, razvojne ambulante (svetovanje otroku, staršem, šoli v obliki neposredne strokovne pomoči).

Strokovni centri: Za vzpostavljanje ustreznih strokovnih pogojev za delo z otroki, starši, učitelji in mentorji, ter spremljevalci, ter za delo in zaposlovanje strokovnjakov posameznih strok naj bi (v skladu s predlaganimi zakonskimi spremembami) vrtci, ki izvajajo prilagojen program za predšolske otroke in šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene oziroma organizirane za izvajanje prilagojenih programov, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, svetovalni centri lahko izvajali naloge **strokovnih centrov** (v tem primeru ne gre za ustanavljanje novih institucij, temveč preoblikovanje starih, ki bodo izvajale nove naloge).

- Strokovni centri naj bi imeli možnost organizirati mobilno službo za izvajanje dodatne strokovne pomoči, lahko pa opravljajo še:
- svetovalne storitve (pomoč pri izdelavi individualiziranih programov, evalvacija, svetovanje staršem, učiteljem, otrokom)
- izposojanje didaktičnih materialov in pripomočkov, učbenikov in gradiv,
- razvijanje stroke (razvoj aplikativnih strategij dela, razvoj instrumentov in strokovnih podlag, metodoloških aparatov za pripravo individualiziranega programa, evalvacij...)
- organiziranje in izvajanje nadaljnega strokovnega izobraževanja in spopolnjevanja strokovnih delavcev,
- organiziranje in izvajanje seminarjev za starše.

Svetovalna storitev: Predlagana je nova oblika **dodatne strokovne pomoči, in sicer svetovalna storitev**. Izvajala naj bi se na ravni vrtca, šole ali zavoda, lahko pa tudi v dijaških domovih. **Svetovalna storitev** je namenjena tako otrokom, staršem, učiteljem, mentorjem in vključuje:

- informiranje v zvezi s postopki in procesi dela z otrokom,
- usmerjanje, usposabljanje in vodenje za izvajanje konkretnih nalog,
- svetovanje metodoloških, didaktičnih, metodičnih in drugih priporočil,
- konzultacijam kot ekspertna pomoč in podpora v samostojnem iskanju načinov in poti za reševanje kakovostnejših načinov in poti za reševanje problemov ter supervizijo za spodbujanje in podporo profesionalni identiteti strokovnih in vodstvenih delavcev.

Otroci tudi v predšolski dobi in v prvi in drugi triadi naj bi bili, deležni fizične pomoči in pravice do sprejemstva, tudi začasno, in sicer: slepi otroci, bolni otroci, otroci s težavami v socialni integraciji, gibalno ovirani otroci ali tisti otroci, za katere bi komisija nesporno ugotovila, da ta vrsta pomoči trenutno najbolj ustreza potrebam otroka v vzgoji in izobraževanju.

Pomemben del predloga se nanaša na poklicno usmerjanje. Poklicno usmerjanje bo bila ena ključnih nalog strokovnih centrov in bo sestavni del družbene pomoči učencem, ki se usmerjajo. Cilj poklicnega usmerjanja bi bila izbira ustrezne smeri izobrazbe in končno uspešna vključitev v delo. Poklicna usmeritev pot do uspešne osamosvojitve, ki mora nakazovati usposobljenost za samostojno delo in neodvisnost.

2.2.2. Način reševanja

Z dnem uveljavitve predloga zakona bo prenehal veljati Zakon o USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI (Uradni list RS, št.).

Razveljavljeni bodo še ti podzakonski predpisi:

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Ur. l., RS št. 60/06)

2.2.3. Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, Predloga zakona ni treba usklajevati s pravnim redom EU.

3. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

- sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru naslednjih proračunskih postavk

Pri pripravi zakona je bilo dosledno upoštevano izhodišče strokovnosti zagotavljanja in izvajanja različnih oblik pomoči ter učinkovitejše rabe instrumentov, ki jih zakon za učence s posebnimi potrebami predvideva. S predlaganimi spremembami zakona bomo tako na drugačen način prerazporedili sredstva, ki jih že sedaj namenjamo za usmerjanje in izvajanje različnih oblik pomoči za učence s posebnimi potrebami. V predlogu ne gre za širitev obsega sredstev, temveč za prerazporeditev in učinkovitejšo rabo teh sredstev s ciljem zagotavljanja večje strokovnosti obravnave in izvajanja različnih pristopov pri delu z učenci s posebnimi potrebami.

Ugotavljamo, da bi lahko v procesu vzgoje in izobraževanja s predlogi, ki jih prinaša zakon, ki nalaga

šolam in zavodom, da že pred usmeritvami zagotavljajo kontinuum pomoči otrokom zmanjšali pritisk na usmerjanje še posebej če upoštevamo dejstvo, da se 10.000 usmerjenim otrokom v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah samo v letu 2010/11 pridruži 3. 300 na novo usmerjenih otrok.

Učinkovitejšo rabo sredstev s predloženim predlogom zagotavljamo z:

- Usmerjanjem dodatne strokovne pomoči v zgodnja obdobja šolanja učenca, ko je tovrstna pomoč bolj potrebna in učinkovita ter zagotavljanje (ne katerekoli, temveč) tiste vrste dodatne strokovne pomoči, ki zagotavlja uspešnejše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v šolski sistem. V kasnejšem obdobju šolanja se dodatna strokovna pomoč dodeljuje bolj selektivno glede na vrsto ovire, primanjkljaja, težav, motnje ter glede na vrsto dodatne strokovne pomoči.
- Za izvajanje zakona so v drugih šolskih zakonih in podzakonskih aktih določene omejitve pri zagotavljanju strokovne pomoči, ki predvidevajo dosledno spoštovanje specialnih in strokovnih znanj, zato lahko predvidevamo, da bo pomoč učinkovitejša.
- Obseg in način zagotavljanja dodatne strokovne pomoči se dodeljuje glede na vrsto strokovne pomoči. Tako se npr. svetovalna storitev lahko zagotavlja tudi kumulativno, na ravni vrtca, šole. Prav tako pa tudi oblike dela, saj se odločba o individualni pravici lahko izvaja tudi v skupini ali na ravni oddelka.
- Strokovni centri bodo zagotovili bolj strokovno in racionalno mrežo mobilne službe, hkrati bodo v okviru svojih pristojnosti zagotavljali strokovno pomoč vsem predšolskim otrokom.
- Zakon predvideva možnost usmerjanja otroka s posebnimi potrebami s selektivnim določanjem oblik pomoči, tako da so mogoče tudi samo prilagoditve ali tehnični pripomočki (npr. v kolikor posameznik želi – se mu dodeli samo določena vrsta dodatne strokovne pomoči...).
- Strokovnost in učinkovitost obravnave želimo doseči z uvajanjem postopka revizije.
- Z reorganizacijo vodenja postopka usmerjanja otrok s posebnimi potrebami tako, da se v postopkih upošteva dokumentacija, ki že obstaja, sicer pa strokovna mnenja pripravlja komisija.

Ob navedenih racionalizacijah pa bo treba zagotoviti sredstva za:

- intenzivnejše usposabljanje in izobraževanje strokovnih delavcev,
- zagotovitev ustreznih didaktičnih in drugih pripomočkov, ki jih učenci s posebnimi potrebami potrebujejo za vključevanje v vzgojno-izobraževalno delo,
- zgodnjo strokovno pomoč predšolskih otrok s posebnimi potrebami,
- ustreznjšo organizacijo, s katero bo mogoče učinkovitejše voditi politiko na tem področju na ravni ministrstva – organiziranje direktorata,
- zagotovitev materialnih pogojev za dejavnost strokovnih centrov.

Po naših analizah in ocenah med prihranki in potrebami po dodatnih sredstvih ocenjujemo, da za uresničevanje zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami ne bo potrebno zagotoviti dodatnih sredstev.

4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH DRŽAVAH

V primerjalnem pregledu šestih evropskih držav je prikazano prepoznavanje in ureditev vključevanja otrok s posebnimi potrebami v različne oblike vzgoje in izobraževanja, kot jo poznajo nekatere države Evropske unije.

Na osnovi publikacij in gradiv Evropske agencije za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb, (European Agency for Development in Special needs Education: v nadaljevanju Agencija) in gradiv OECD (npr. Students with disabilities, learning difficulties and disadvantages, Brussels, 2009) je mogoče podati nekatere ugotovitve:

Obstajajo različni modeli vključevanja otrok s posebnimi potrebami. Agencija jih razvršča v dve skupini, in sicer:

- države, ki za otroke s posebnimi potrebami nimajo posebnih programov vzgoje in izobraževanja, temveč le razvit sistem podpornih storitev in
- države, ki imajo razvite različne programe vzgoje in izobraževanja in oblike pomoči za otroke s posebnimi potrebami in tudi sistem posebnega šolstva.

Posamezni mednarodni viri in avtorji navajajo razloge za slabše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v običajni šolski sistem. To so: kulturne razliknosti in tradicija držav, zakonodaja, finančni viri, arhitektonska dostopnost okolja in slaba praksa v inkluzivni šoli (Barba Martinez, Univerza v Madridu, Evropska konferenca o inkluziji, Madrid, marec, 2010). Isti vir navaja, da v Evropi 30 % učencev potrebuje pomoč na ravni osnovnošolskega izobraževanja, 57 % učencev dobiva pomoč tudi izven šolskega sistema in po istem viru je 30 % pomoči neustrezne.

Države se razlikujejo kako v okviru normativnih aktov opredeljujejo otroke s posebnimi potrebami. Nekatere države definirajo samo eno ali dve vrsti primanjkljajev, ovir oziroma motenj, druge opredeljujejo do dvanajst različnih vrst. Slovenija se uvršča po številu vrst primanjkljajev nekje v sredino, opredeljenih imamo osem skupin otrok s posebnimi potrebami. Največ evropskih držav razlikuje šest do deset vrst motenj, ovir ali primanjkljajev. Opredelitev vrst in števila motenj, ovir ali primanjkljajev je odvisna od tradicije države, finančnih virov ter pogojev za izvajanje inkluzivne šole (Special education across Europe; trend and provision in 18 European Countries, Brussels, 2003, str. 126). Evropa se vse bolj umika od medicinskega pristopa k otroku s posebnimi potrebami, vprašanje usmerjanja vse bolj temelji na zgodnji obravnavi otroka in njegove družine in usmerjanju otrok, glede na zmožnosti in participacijo v vzgojno-izobraževalnem procesu. Za pravilno usmeritev otroka je potrebno določiti podporne mehanizme za premagovanje ovir (posebej je poudarjena obravnava v zgodnjem otroštvu), ki v največji meri zagotavlja nadaljnje uspešno vključevanje otroka v različne dele šolskega sistema (Zgodnja obravnava v zgodnjem otroštvu, Analiza stanja v Evropi, Agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb, Bruselj, 2005, str.13).

Na ravni EU so bila izdelana priporočila za oblikovanje politike na področju vključevanja otrok s posebnimi potrebami v šolski sistem. V publikaciji Key principles for Special Needs Education (2003) so vključena temeljna načela in usmeritve za urejanje vprašanj na področju usmerjanja otrok s posebnimi potrebami, in sicer:

- Usmerjanje otrok s posebnimi potrebami naj temelji na zmožnosti otrok za učenje.
- Usmerjanje otrok se izvaja s pomočjo ekspertnih skupin, ki lahko zagotovijo multidisciplinarno obravnavo.
- Zagotavljanje mehanizmov, ki podpirajo vključevanje otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja (oblike pomoči kot npr. dodatna strokovna pomoč, razvoj specialnih institucij v centre za pomoč otrokom v rednih oblikah izobraževanja) in različnih oblik pomoči.
- Razvoj mehanizmov spremljanja in evalvacije (individualiziran program, preveritve usmerjanja).

Tabela št. 1: Procent otrok s posebnimi potrebami v osnovnošolskem izobraževanju v letu 2008 (Vir: Evropska Agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb Agencija, SNE Data, 2009)

< 2.0%	2.01% - 4.0%	4.01% - 6.0%	6.01% - 10.0%	> 10%
Bolgarija Grčija Švedska	Avstrija Danska Francija Irska Italija Luxembourg Nizozemska Poljska Portugalska Španija Velika Britanija (Anglija) Velika Britanija (Wales)	Belgija(Flamska sk.) Belgija (Francoska sk) Ciper Nemčija Madžarska Islandija Latvija Malta Norveška Slovenija Switzerland Velika Britanija (Škotska)	Češka. Finska	Estonija Litva

Tabela št. 2: Procent otrok s posebnimi potrebami v posebnih institucijah v letu 2008 (Vir: Agencija, SNE Data, 2009)

Pod 1.0%	1.01 %- 2.0%	2.01%- 4.0%	4.01% in več
Ciper	Avstrija	Danska	Belgija (Flamska sk.)
Grčija	Bolgarija	Finska	Belgija(Francoska sk.)
Irska	Francija	Madžarska	Češka
Italija	Islandija	Latvija	Estonija
Malta	Litva	Nizozemska	Nemčija
Norveška	Luxembourg		Švica
Portugalska	Poljska		
Španija	Slovenija		
	Švedska		
	Velika Britanija (Anglija)		
	Velika Britanija (Škotska)		
	Velika Britanija (Wales)		

Slovenija se uvršča v najštevilčnejšo skupino držav, ki imajo prepoznanih do 6 % vseh otrok s posebnimi potrebami. Tabela št. 2 prikazuje procent otrok, ki so vključeni v specializirane ustanove (zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in šole s prilagojenim programom), kjer smo uvrščeni v skupino držav, ki imajo do 2 % otrok.

V Avstriji so leta 1980 uvedli številne pilotne projekte, s katerimi so ugotavljali možne modele uvajanja inkluzije. Tem raziskavam je sledila sprememba zakonodaje v letu 1993 in 1996, s katerimi so zakonsko zagotovili vključevanje otrok s posebnimi potrebami ob dodatni pomoči v redne šole. Razlikujejo dve skupini otrok s posebnimi potrebami. V prvi so otroci, ki imajo fizične ali psihološke težave in v drugo se uvrščajo vsi ostali otroci, ki ne dobijo odločbe o usmeritvi. Tem učencem je šola dolžna zagotoviti dodatno pomoč.

Na ravni lokalne skupnosti so organizirani posebni centri, ki izvajajo koordinacijo med strokovnjaki, starši šole ipd. in poskrbijo za učinkovito vključevanje otrok v širše okolje. Prav tako še vedno obstajajo tudi specialni zavodi za otroke s težjimi motnjami ovirami in primanjkljaji. Posebni zavodi imajo nalogo opravljati določene storitve za ostale šole, ki vključujejo otroke s posebnimi potrebami (svetovanje, izposoja opreme). Posebni zavodi so organizirani za: motnje v duševnem razvoju, slepe, gluhe, govorno jezikovne motnje, vedenjske motnje; obstajajo tudi bolnišnične šole in razredi za otroke z več motnjami. Avstrija ima zakonsko urejeno zgodnjo obravnavo z izdelano mrežo podpornih centrov.

Danska je leta 1994 sprejela zakon, ki je med ostalim na novo uredil poimenovanje otrok s posebnimi potrebami. V letih 2006 in 2007 so sprejeli zakonodajo na področju lokalnih skupnosti in na ta način so nekatere institucije za otroke s posebnimi potrebami dobile pomembnejšo vlogo v pokrajinah. Sistem prepozna otroke s posebnimi potrebami kot otroke s težjimi fizičnimi in/ali intelektualnimi posebnimi potrebami. Pomoč se otrokom zagotavlja tedensko in je definirana kot učna in/ali rehabilitacijska.

Tudi na Danskem poznajo različne oblike šolanja otrok s posebnimi potrebami in sicer: v razredu z dodatno strokovno pomočjo, v posebnih oddelkih, ali pa je otrok vključen v posebni oddelek le v delu

programa. Posebni oddelki obstajajo za: primanjkljaje na posameznih področjih učenja, slepe, gluhe in za otroke z motnjami v duševnem razvoju. Za danski sistem izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je značilno, da se veliko število otrok izobražuje v posebnih oddelkih pri rednih osnovnih šolah, otroci, ki so gluhi, slepi in gibalno ovirani in to zmorejo, pa obiskujejo običajne šole. Danska ima zakonsko urejeno zgodnjo obravnavo z izdelano mrežo podpornih centrov.

Finska vlada je posebne ukrepe sprejela v letu 2002, kurikulum je bil dopolnjen za otroke s posebnimi potrebami leta 2004. Ukrepi so se nanašali predvsem na zahteve po doslednem uresničevanju inkluzivne politike, ob razvijanju ustreznih podpornih mehanizmov. Na Finskem usmerjanje otrok temelji na možnostih za učenje in ne na opredeljevanju motenj, ovir ali primanjkljajev. V finski zakonodaji so otroci s posebnimi potrebami prepoznani takrat, kadar ne morejo napredovati v razvoju in izobraževanju, zaradi narave primanjkljaja, ovire oziroma motnje. V postopku usmerjanja morajo sodelovati starši, ki sprejmejo dokončno odločitev kje se bo šolal otrok. Poleg možnosti za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami v rednih šolah, obstajajo tudi posebne šole in zavodi. Njihovo število upada. Spreminja se tudi njihova vloga – vse bolj postajajo centri za pomoč pri izvajanju inkluzije. Finska šola velja za eno najbolj inkluzivnih v Evropi, kar dosegajo s kakovostno izobraženimi učitelji. Finska ima široko obsežno mrežo za zgodnjo obravnavo otrok s posebnimi potrebami.

Francija je sprejela v letu 1989 zakonodajo za integracijo/inkluzijo vseh oseb z invalidnostjo in s tem tudi otrok. Kot otroke s posebnimi potrebami opredeljujejo neprilagodljive otroke in otroke s težjimi fizičnimi, mentalnimi in senzornimi primanjkljaji. Za francoski sistem je značilno, da je največ učencev s posebnimi potrebami vključenih v redne razrede pri osnovnih šolah, vendar učenci v 80 % ostajajo v svojih razredih in v 20 % prehajajo med programi.

V manjšem obsegu se otroci vključujejo v programe, ki jih izvajajo v zasebnih institucijah neprofitne organizacije ali šole, kurikulum poteka po posebnih pedagoških načelih. K tem oblikam pouka daje soglasje ministrstvo.

V Švici so sprejeli zakonodajo o vključevanju otrok v redne šole v letu 2007 in temelji na individualni koristi otroka. Otroci in mladostniki s posebnimi potrebami imajo možnost vključevanja v izobraževalni sistem do 20. leta starosti. Kot otroke s posebnimi potrebami opredeljujejo otroke, ki brez dodatne strokovne pomoči ne morejo slediti pouku ter kot otroke pri katerih so razvojne možnosti omejene in za izobraževanje potrebujejo posebne pomoči in podpore. Otroci so v skupine razporejeni po zakonodajah kantonov, v državi nimajo enotne definicije otrok s posebnimi potrebami. Za švicarski sistem izobraževanja je značilna praksa ločenih razredov pri rednih osnovnih šolah. V te oddelke je vključenih največ otrok s čustvenimi, vedenjskimi in učnimi težavami. Popolno inkluzijo/integracijo izvajajo zelo redko.

4.1. Izjava o skladnosti predloga predpisa s pravnimi akti Evropske unije in korelacijska tabela, čez gre za prenos direktive.

Predlog zakona ni povezan s pravnim redom EU.

I. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

S tem zakonom se ureja usmerjanje otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami (v nadaljnjem besedilu: otroci s posebnimi potrebami) ter določajo načini in oblike izvajanja vzgoje in izobraževanja.

Izjemoma se po tem zakonu ureja tudi pogoje izobraževanja polnoletnih oseb, ki se (po vertikali) neprekinjeno izobražujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, splošnega srednjega izobraževanja ter izobraževanje in usposabljanje polnoletnih oseb nad 21. do največ 26. let, ki so v skladu s pogoji določenimi s posebnimi programi za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

2. člen (pomen izrazov)

Pomeni izrazov uporabljenih v zakonu so natančneje obrazloženi v prilogi, ki je sestavni del tega zakona.

3. člen (otroci s posebnimi potrebami)

Otroci s posebnimi potrebami po tem zakonu so otroci z motnjami v duševnem razvoju (z nižjimi kognitivnimi sposobnostmi in prilagoditvenimi spretnostmi), slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami (motnja avtističnega spektra) ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

4. člen (uporaba predpisov o vzgoji in izobraževanju)

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami se izvaja v skladu s tem zakonom in predpisi, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: predpisi s področja vzgoje in izobraževanja).

5. člen

(cilji in načela vzgoje in izobraževanja na področju vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami)

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami temelji na, ciljnih in načelih določenih v zakonih za posamezno področje vzgoje in izobraževanja in na naslednjih ciljnih in načelih:

- zagotavljanje največje koristi otroka,
- celovitosti in kompleksnosti vzgoje in izobraževanja,
- enakih možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok,
- vključevanja staršev oziroma zakonitih zastopnikov v postopek usmerjanja in oblike pomoči,
- individualiziranega pristopa,
- interdisciplinarnosti,
- ohranjanja ravnotežja med različnimi vidiki otrokovega telesnega in duševnega razvoja,
- pravočasne usmeritve v ustrezen program vzgoje in izobraževanja,
- takojšnja pomoč in kontinuum podpore in pomoči v programih vzgoje in izobraževanja,
- vertikalna prehodnost in povezanost programov,
- organizacije vzgoje in izobraževanja čim bližje kraju bivanja,
- zagotavljanje ustreznih pogojev, ki omogočajo optimalen razvoj posameznega otroka.

III. USMERJANJE V PROGRAME VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

6. člen

(vrste programov)

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami poteka po:

- programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojenem programu za predšolske otroke,
- izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojenih izobraževalnih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom,
- prilagojenih izobraževalnih programih z nižjim izobrazbenim standardom,
- posebnih programih vzgoje in izobraževanja in
- vzgojni program.

7. člen

(izobrazbeni standard)

Izobraževalni programi s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in prilagojeni izobraževalni programi z enakovrednim izobrazbenim standardom morajo zagotavljati otrokom s posebnimi potrebami možnost, da si pridobijo enakovreden izobrazbeni standard, kot ga zagotavljajo izobraževalni programi osnovnošolskega, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja.

Za otroke s posebnimi potrebami, ki glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ne morejo doseči izobrazbenega standarda po izobraževalnem programu osnovnošolskega izobraževanja, se sprejme prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom.

1. Prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja

8. člen (prilagajanje izvedbe programov)

Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za predšolske otroke, se glede na vrsto posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb lahko prilagodi organizacija in način izvajanja programa za predšolske otroke ter, v kolikor je to potrebno, zagotovi dodatna strokovna pomoč.

Otrokom s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se glede na vrsto posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb lahko prilagodi organizacija in način izvajanja programa, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način eksternega preverjanja znanja ter, v kolikor je to potrebno, zagotovi dodatna strokovna pomoč.

9. člen (dodatna strokovna pomoč)

Dodatna strokovna pomoč se izvaja za otroke, ki so usmerjeni v:

- program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,

izjemoma pa tudi v drugih vzgojno-izobraževalnih programih za otroke s posebnimi potrebami z več primanjkljaji, ovirami, težavami ali motnjami navedenih v 3. členu.

Dodatna strokovna pomoč se izvaja kot:

- pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir, težav oz. motenj,
- svetovalna storitev in
- učna pomoč.

10. člen (izvajanje dodatne strokovne pomoči)

Dodatna strokovna pomoč se izvaja individualno ali skupinsko v oddelku ali izven oddelka.

Če dodatne strokovne pomoči ni mogoče zagotoviti v skladu s prejšnjim odstavkom in je strokovno utemeljeno, se dodatna strokovna pomoč lahko nudi otroku tudi na domu ali v obliki šolanja na daljavo. Praviloma se dodatno strokovna pomoč izvaja tedensko, če je strokovno utemeljeno, se lahko dodatna strokovna pomoč izvaja tudi v strnjeni obliki (kumulativno) ali občasno.

Dodatno strokovno pomoč izvajajo strokovni delavci zaposleni v vzgojno-izobraževalnih ali vzgojno-varstvenih zavodih, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje. Pogoji so določeni s podzakonskim aktom in jih določi minister.

Obseg in način izvajanja dodatne strokovne pomoči se določi z odločbo o usmeritvi, v skladu s standardi in normativi, ki jih določi minister, pristojen za šolstvo za posamezna področja vzgoje in izobraževanja; podrobneje pa se način izvajanja pomoči opredeli z individualiziranim programom.

11. člen

(materialni pogoji in fizična pomoč)

Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v programe za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ter v prilagojene programe, je potrebno prilagoditi prostor in pripomočke, v skladu z navodili za prilagojeno izvajanje programov in v skladu s prilagojenimi programi, ki jih sprejme oziroma določi pristojni strokovni svet.

Pripomočke, brez katerih se otroci s posebnimi potrebami ne morejo vključiti v vzgojno-izobraževalno zagotovi ministrstvo, v kolikor jim le-ti niso zagotovljeni z drugimi zakoni.

Težje in težko gibalno oviranim ter slepim otrokom, ki so usmerjeni v programe za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo se lahko za izvajanje fizične pomoči dodeli začasni ali stalni spremljevalec v času izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela.

Otroku, ki zaradi poškodbe oziroma bolezni ne bi mogel samostojno obiskovati pouka, se izjemoma lahko za največ tri mesece dodeli začasni spremljevalec.

2. Prilagojeni programi in posebni program vzgoje in izobraževanja

12. člen

(prilagajanje programov)

Pri prilagojenih programih za predšolske otroke se lahko prilagaja vsebina, organizacija in način izvajanja.

S prilagojenimi programi osnovnošolskega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način izvedbe eksternih preverjanj znanj.

S prilagojenimi izobraževalnimi programi za področja poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, trajanje, način preverjanja in ocenjevanja znanja.

S prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobraževalnim standardom se lahko prilagodi predmetnik in učni načrt in vzgojno-izobraževalna obdobja.

S posebnim programom pa poleg naštetega določi tudi pogoje za dokončanje izobraževanja.

13. člen

(prehajanje med programi)

Otroci s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojen program za predšolske otroke, se lahko občasno vključujejo tudi v program za predšolske otroke.

Otroci s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojene izobraževalne programe, se lahko pri določenih predmetih ali predmetnih področjih občasno ali trajno vključujejo v izobraževalne programe.

Otroci s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja, se lahko občasno vključujejo v prilagojene programe osnovnošolskega izobraževanja.

VARIANTA:

Otroci s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojene izobraževalne programe z enakovrednim standardom, se lahko pri določenih predmetih ali predmetnih področjih občasno ali trajno vključujejo v izobraževalne programe.

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami lahko poteka tudi kot kombinirana oblika izobraževalnega programa po izobrazbenem standardu osnovne šole in prilagojenega izobraževalnega programa osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. To velja za otroke, ki pri največ dveh predmetih ne dosegajo minimalnega standarda znanja. Za tako obliko dela šole organizirajo delo v manjših skupinah.

V osnovnih šolah lahko hkrati potekata dva programa, in sicer: izobraževalni program po izobrazbenem standardu osnovne šole in prilagojen izobraževalni program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Šola lahko za posamezne učence izvaja enakovredni ali nižji standard posameznega predmeta tudi v oddelkih s prilagojenim programom.

14. člen

(usmerjanje otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo)

Otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami, se v skladu s tem zakonom usmerjajo v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo.

Strokovna pomoč se jim nudi tudi v obliki vzgojnih, socialno integrativnih, preventivnih, kompenzacijskih in korekcijskih programov.

15. člen (vključitev v vzgojni zavod in v vzgojni program)

V primeru, da vključitev kljub kontinuumu pomoči in izvajanju programa s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ni bila uspešna ter je otrokov razvoj ogrožen je vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega je otrok vključen, vloži zahtevo za preverjanje ustreznosti usmeritve in o tem obvesti tudi pristojni Center za socialno delo.

Center za socialno delo na podlagi strokovnega mnenja začne postopek za namestitev otroka v vzgojni zavod.

16. člen (izvrševanje vzgojnega ukrepa)

Vzgojni zavodi, ki so pooblaščen za izvrševanje vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojni zavod, so dolžni izvršiti odločitev sodišča oziroma pristojnega centra za socialno delo.

VARIANTA:

Vzgojni zavodi so dolžni vključiti otroka v program izvajanja nastanitve, vzgoje in izobraževanja, na podlagi izvršljive odločbe centra za socialno delo.

Vzgojni zavodi, ki so pooblaščen za izvrševanje vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojni zavod, so dolžni izvršiti odločitev sodišča oziroma pristojnega centra za socialno delo.

16.a člen (posebni varovalni ukrep)

← - - - - - **Oblikovano:** Na sredini

Vzgojni zavodi lahko zoper osebe, ki so nastanjeni v vzgojnem zavodu, izvajajo posebni varovalni ukrep kadar je to nujno potrebno za:

- obvladovanje nevarnega vedenja,
- ~~odvrnitev samo poškodovanja ali poškodovanja zdravja ali življenja drugih oseb,~~
- ~~odvrnitev povzročitve hude, premoženjske škode, ki je ni mogoče preprečiti z drugim blažjim ukrepom.~~

Izbrisano: Za otroke nameščene v vzgojnih zavodih, pri katerih je potrebno zagotoviti ukrepe za

Izbrisano: kadar je ogroženo njegovo življenje ali življenje drugih,

Izbrisano: ko je ogroženo njihovo zdravje ali zdravje drugih,

Izbrisano: ali z njim povzročajo

Izbrisano: o

Izbrisano: o

Izbrisano: o sebi in drugim in ogrožanja

Posebni varovalni ukrep se izvaja kot omejitev gibanja znotraj enega prostora.

Posebni varovalni ukrep se uporabi le izjemoma in lahko traja le toliko časa, kolikor je nujno potrebno glede na razlog njegove uvedbe, pri čemer posebni varovalni ukrep ne sme trajati več kot 12 ur. Po preteku navedenega obdobja komisija, v sestavi zdravnika ter dveh svetovalnih delavcev vzgojnega zavoda, preveri utemeljenost ponovne uvedbe posebnega varovalnega ukrepa.

Osebo, pri kateri je bil uporabljen poseben varovalni ukrep, se nadzoruje, spremlja njene vitalne funkcije in strokovno obravnava ves čas trajanja posebnega varovalnega ukrepa. O izvajanju posebnega varovalnega ukrepa se v dokumentacijo osebe vpišejo natančni podatki o razlogu, namenu, trajanju in

nadzoru nad izvajanjem ukrepa. Vzgojni zavod o odreditvi posebnega varovalnega ukrepa obvesti varuha človekovih pravic najkasneje v 6 urah po odreditvi posebnega varovalnega ukrepa.

17. člen (oskrba)

Otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza, se lahko vključijo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, domove učencev za otroke s posebnimi potrebami ali se namestijo v rejniško družino.

V primeru, ko so podane okoliščine iz prvega odstavka tega člena in je otrok usmerjen v prilagojen program za predšolske otroke, lahko komisija na željo staršev predlaga, da se z odločbo o usmeritvi določi, da se namesto namestitve v zavod oziroma oddaje v rejništvo, otroku zagotavlja pravica do brezplačnega prevoza iz kraja prebivališča do kraja, kjer deluje zavod in nazaj.

Izbrisano: se vzgojno delo lahko izvaja v posebnem prostoru tako, da se zagotovi strokovno varovanje. V kolikor je potrebno tak ukrep izvajati več kot 12 ur mora o takem ukrepu sklepati tri članska komisija, v kateri je tudi zavodski zdravnik. ¶
O uvedbi ukrepa zavod obvesti organ, ki ima v skladu s 17. členom Zakona o ratifikaciji opcijskega protokola h konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Ur.l. RS. Št. 20/06), pooblastila državnega preventivnega mehanizma.¶

VI. IZVAJANJE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

18. člen (izvajalci)

Predšolsko vzgojo po programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo izvajajo vrtci izjemoma pa tudi zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, ki izvajajo ta program.

Vzgojo in izobraževanje po izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo izvajajo šole v rednih oddelkih.

Predšolsko vzgojo po prilagojenih programih za predšolske otroke izvajajo vrtci v razvojnih oddelkih, vrtci oziroma enote vrtcev, ki so ustanovljeni oziroma organizirani za izvajanje teh programov in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami in v socialno varstvenih zavodih.

Vzgojo in izobraževanje po prilagojenih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom izvajajo šole v rednih oddelkih in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Vzgojo in izobraževanje po prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom osnovne šole izvajajo šole v oddelkih s prilagojenimi programi, šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene oziroma organizirane za izvajanje teh programov in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Vzgojo in izobraževanje po posebnih programih vzgoje in izobraževanja izvajajo šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene oziroma organizirane za izvajanje prilagojenih programov izobraževanja in posebnega programa vzgoje in izobraževanja, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter socialno varstveni zavodi.

19. člen

(kadrovski pogoji za izvajanje dodatne strokovne pomoči)

Dodatno strokovno pomoč ki se izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev oziroma težav ali kot učna pomoč izvajajo strokovni delavci, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje. Pogoje določi minister s posebnim predpisom.

Dodatno strokovno pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev izvajajo svetovalne službe v vrtcih, šolah in dijaških domovih, strokovni, podporni in svetovalni centri ter vzgojni zavodi.

20. člen (strokovni centri)

Vrtci, ki izvajajo prilagojen program za predšolske otroke in šole oziroma podružnice šol, ki so ustanovljene oziroma organizirane za izvajanje prilagojenih programov, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, se lahko organizirajo kot strokovni centri, kadar je to potrebno zaradi:

- izvajanja svetovalnih storitev (pomoč pri izdelavi individualiziranih programov, evalvacija, svetovanje staršem, učiteljem, otrokom, supervizija, strokovna pomoč za predšolske otroke, poklicno usmerjanje),
- za izposoj~~o~~ didaktičnih materialov in pripomočkov, učbenikov in strokovnih gradiv,
- zagotavljanje razvoja strokovnega dela z otroci s posebnimi potrebami (razvoj aplikativnih strategij dela, razvoj instrumentov in strokovnih podlag, metodoloških aparatov za pripravo individualiziranega programa, evalvacij....),
- organiziranja in izvajanja nadaljnega strokovnega izobraževanja in spopolnjevanja strokovnih delavcev,
- organiziranja in izvajanja seminarjev za starše.

Izbrisano: . ¶
¶
Strokovni centri praviloma izvajajo programe iz 6. člena tega zakona in se preoblikujejo iz že obstoječih javnih zavodov za otroke s posebnimi potrebami zaradi izvajanja:

Izbrisano: e

Izbrisano: ijanja

Izbrisano: stroke

Izbrisano: <#>šolanja na daljavo.¶

Strokovni centri izvajajo poleg vzgojno – izobraževalnih programov vse naloge naštetih v prejšnjem odstavku.

Strokovni centri, se ustanovijo in organizirajo v skladu z določbami zakona, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja s soglasjem ministrstva pristojnega za šolstvo, razen kadar strokovni center ustanovi vlada. Ob podaji soglasja ministrstvo, pristojno za šolstvo, upošteva enakomerno regionalno pokritost in dostopnost storitev. Druge pravne osebe lahko v firmi uporabljajo besedno zvezo »strokovni center« smo s predhodnim soglasjem ministrstva, pristojnega za šolstvo.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, lahko za izvajanje posameznih nalog pooblasti tudi posamezne vrtce, šole, zavode za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Izbrisano: Soglasje k ustanovitvi strokovnega centra da minister upošteva enakovrno regionalno pokritost in enako dostopnost do storitev.

Izbrisano: za

Izbrisano: in šport

Izbrisano: ali svetovalne centre

Oblikovano: Na sredini

20. a člen (koncesija)

Za opravljanje javne službe v vzgoji in izobraževanju na področju vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, se lahko dodeli koncesija zasebnim izvajalcem programov vzgoje in izobraževanja, ki izpolnjujejo pogoje, določene za izvajanje javno veljavnih programov namenjenih otrokom s posebnimi potrebami.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, podeli koncesijo na podlagi zakona, ki ureja organizacijo vzgoje in izobraževanja, ter drugih predpisov, na podeli katerih se lahko podeli koncesija za izvajanje negospodarskih javnih služb.

21. člen

(zasebni vrtci in šole)

Zaradi uveljavlja možnosti izbire na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja lahko izvajajo vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami tudi zasebni vrtci in šole brez koncesije v skladu z določbami zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in zakona o vrtcih.

V skladu z določbo 2. člena zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 12/96 in 23/96 – popr.) o uveljavljanju možnosti izbire na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja in ne glede na določbe tretjega odstavka 5. člena zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, lahko vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami izvajajo tudi zasebni vrtci in šole brez koncesije v skladu z določbami zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in zakona o vrtcih.

22. člen

(izobraževanje na domu ali v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu)

Na predlog staršev lahko komisija usmeri otroka s posebnimi potrebami v program osnovnošolskega izobraževanja, ki se organizira na domu ali v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu, če za to obstajajo utemeljeni razlogi in so na domu oziroma v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu zagotovljeni ustrezni pogoji.

V primeru iz prejšnjega odstavka se otroku iz sredstev državnega proračuna zagotovijo sredstva, v višini, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za plače in materialne stroške na otroka v javni šoli.

Podrobnejše pogoje za izvajanje in kriterije za izobraževanje na domu iz prvega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo.

23. člen

(šolanje na daljavo)

Za otroke, ki se zaradi poškodb, bolezni oziroma zdravljenja ne morejo udeležiti pouka v šoli ali v bolnišničnem oddelku lahko šola, na predlog zavoda, ki izvaja vzgojno-izobraževalno delo v bolnišničnih oddelkih, organizira izvajanje pouka na daljavo z uporabo informacijsko telekomunikacijskih sredstev ter metod poučevanja pred postopkom usmerjanja.

Šola o predlogu strokovnega centra obvesti ministrstvo, pristojno za šolstvo, ki določi šoli dodatna finančna sredstva za izvajanje šolanja na daljavo.

Podrobnejše pogoje za izvajanje šolanja na daljavo določi minister pristojen za šolstvo.

24. člen

(individualna strokovna obravnava)

Otrokom s posebnimi potrebami se poleg programov iz 5. člena tega zakona nudi v vrtcu, šoli ali zavodu tudi individualna zdravstvena in druga strokovna obravnava v skladu s posebnimi predpisi.

V. POSTOPEK USMERJANJA V PROGRAME VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

25. člen

(subsidiarna uporaba določb o upravnem postopku)

Za odločanje v postopku usmerjanja v programe vzgoje in izobraževanja po tem zakonu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni drugače določeno.

Organ, pristojen za izdajo soglasja k odločbi v skladu s tem zakonom, mora podati soglasje najkasneje v 8 dneh od zaprosila, sicer se šteje, da z odločbo soglašata.

26. člen

(podlage za usmeritev)

Otroke s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami se usmerja v programe vzgoje in izobraževanja ob upoštevanju njihovih potreb na področju: komunikacije, kognicije in učenja, na področju socialnega vključevanja, senzornih oziroma fizičnih ter posebnih izobraževalnih potreb zaradi medicinskih oziroma zdravstvenih razlogov. Pri tem se upošteva otrokova dosežena raven razvoja, zmožnost za učenje in doseganje standardov znanja, etiologija in prognoza glede na otrokove primanjkljaje, ovire, težave oziroma motnje ter ob upoštevanju kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir, težav oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami.

Podrobnejša merila in oceno pripravljenosti za vstop v določen vzgojno-izobraževalni program za vključitev v ustrezen program za posamezno vrsto posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb določi minister [s pravilnikom](#).

Pri postopkih usmerjanja se sledi največji možni koristi otroka, pri čemer se starše in otroka oziroma njegovega zagovornika vključi v postopek.

27. člen

(organ odgovoren za vodenje postopka usmerjanja)

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljevanju prvostopni organ) odloča o usmerjanju otrok na prvi stopnji.

Zoper odločitev Zavoda Republike Slovenije za šolstvo je dovoljena pritožba. O pritožbi odloča ministrstvo, pristojno za šolstvo.

28. člen

(zahteva za uvedbo postopka)

Postopek za usmerjanje se začne na pisno zahtevo zakonitega zastopnika otroka oziroma skrbnika. Pisno zahtevo za usmerjanje lahko zase vloži tudi oseba starejša od 15. let (starejši mladoletnik). V primeru kolizije ravnanj med starejšim mladoletnikom ter zakonitim zastopnikom, se otroku določi zagovornika.

Vzgojno izobraževalni zavod, v katerega je ali bo otrok vključen je dolžan vložiti zahtevo za začetek postopka, kadar oceni, da je to v največji koristi otroka.

Vložnik zahteve mora pisni zahtevi za usmerjanje priložiti celotno strokovno in zdravstveno dokumentacijo o otroku, s katero razpolaga.

Kadar se postopek ne začne na zahtevo zakonitega zastopnika, je potrebno vlogo za začetek postopka usmerjanja vročiti tudi zakonitemu zastopniku s pozivom, da se v roku 8 dni od prejema izjasni o zahtevi.

[Pisna zahteva za začetek postopka usmerjanja se vloži na organizacijski enoti Zavoda Republike Slovenije za šolstvo glede na kraj stalnega prebivališča otroka.](#)

Postopek je uveden, ko prvostopni organ prejme popolno zahtevo za začetek postopka usmerjanja.

29. člen

(čas vložitve zahteve za uvedbo postopka)

Zahteva za uvedbo postopka usmerjanja se lahko vloži pred vpisom v vzgojni oziroma izobraževalni program ter ves čas dokler je otrok vključen v vzgojni oziroma izobraževalni program.

Izbrisano: poda

30. člen

(dokumentacija)

Prvostopni organ pridobi vso potrebno strokovno dokumentacijo, ki jo je mogoče pridobiti na podlagi že opravljenih obravnav otroka ter poročilo vzgojno izobraževalnega zavoda, ki ga otrok obiskuje iz katerega je razvidno, da je bil zagotovljen kontinuum pomoči. Za strokovno dokumentacijo se štejejo zdravstvena, specialno pedagoška, socialna in druga poročila.

Zdravstvene, socialne in druge ustanove in organizacije so na zahtevo osebe, ki vodi postopek usmerjanja otroka dolžne v roku 8 dni in brezplačno posredovati strokovno dokumentacijo navedeno v prvem odstavku tega člena, ki se nanaša na usmerjanje otroka, ter podati posebno poročilo o obravnavi otroka.

Zdravniško poročilo, ki ga pripravi osebni zdravnik otroka oziroma specialist se šteje za zdravstveno storitev.

Del dokumentacije je tudi zapis razgovora z otrokom o postopku usmerjanja, razen če le-tega zaradi njegove starosti ali sposobnosti razumevanja okoliščin/zrelosti ni možno opraviti.

Del dokumentacije je tudi ocena otrokovih posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb, ki jih oseba, ki vodi postopek pridobi od otrokovega vzgojitelja ali učitelja oziroma šolskega svetovalnega delavca. Vzgojitelj ali učitelj lahko poda mnenje pisno ali ustno na zapisnik.

Kadar vloži za uvedbo postopka usmerjanja ni predložena vsa strokovna dokumentacija, jo po uradni dolžnosti pridobi prvostopni organ.

31. člen **(ekspertni organi)**

Za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki so potrebne za optimalno usmeritev otroka se ustanovita prvo in drugostopna komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju komisija za usmerjanje).

Člane komisije za usmerjanje prve stopnje imenuje in razrešuje direktor Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Člane komisije za usmerjanje druge stopnje imenuje in razrešuje minister, pristojen za šolstvo.

Komisije za usmerjanje prve stopnje so imenovane glede na vrsto ovir, težav, motenj in primanjkljajev v sestavi treh članov: specialni pedagog ustrezne smeri, psiholog in otrokov lečeči zdravnik. Če lečeči zdravnik iz objektivnih razlogov ne more sodelovati se namesto njega v komisijo za usmerjanje imenuje specialist pediater ali specialist pedopsihiater ali zdravnik specialist šolske medicine.

V primerih, če komisija na podlagi razpoložljive dokumentacije, pregledov in razgovorov ne more pripraviti izvedenskega predloga o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu izvedenski predlog) lahko v soglasju z osebo, ki vodi postopek, v svoje delo vključi tudi specialista pediatra ali specialista pedopsihiatra ali zdravnika specialista šolske medicine. Komisija si mora pred odločitvijo pridobiti pisno ali ustno mnenje otrokovega vzgojitelja ali učitelja, kadar pa se usmerja otroke s čustvenimi in vedenjskimi težavami, mora sodelovati predstavnik pristojnega centra za socialno delo. Kadar se usmerja otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami, mora v postopku usmerjanja sodelovati tudi predstavnik pristojnega centra za socialno delo.

Komisija za usmerjanje druge stopnje delujejo v sestavi: specialni pedagog ustrezne smeri, psiholog ter specialist pediater ali specialist pedopsihiater ali zdravnik specialist šolske medicine in so imenovane glede na vrsto ovir, primanjkljajev, težav in motenj.

Komisija za usmerjanje prve in druge stopnje daje izvedenski predlog.

Član komisije za usmerjanje prve stopnje ne more biti hkrati član komisije za usmerjanje druge stopnje.

Komisija za usmerjanje (prve in druge) stopnje lahko odloči, da pri delu komisije sodeluje tudi zagovornik otrokovih pravic.

Minister, pristojen za šolstvo s podzakonskim aktom določi pogoje za imenovanje in razrešitev, organizacijo in način dela komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami.

32. člen **(izvedenski predlog)**

Kadar komisija za usmerjanje prve stopnje ugotovi, da je usmeritev otroka strokovno utemeljena, v izvedenskem predlogu opredeli vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ter poda predlog usmeritve otroka v vzgojno izobraževalni program, pri tem mora komisija upoštevati oceno pripravljenosti za vstop v določen vzgojno-izobraževalni program.

Izvedenski predlog o usmeritvi otroka vsebuje poleg opredelitve vrste in stopnje primanjkljaja, ovire oziroma motnje ter ocene pripravljenosti za vstop, navesti pogoje za vključitev otroka v vzgojno – izobraževalni zavod, v katerega bo otrok vključen.

Komentar [O1]: Prvi in drugi odstavek sta v bistvu enaka

Obrazec izvedenskega predloga predpiše minister, pristojen za šolstvo s podzakonskim aktom iz ... člena tega zakona.

33. člen **(pripombe na izvedenski predlog)**

Organ, ki vodi postopek pošlje izvedenski predlog zakonitemu zastopniku, vložniku zahteve za uvedbo postopka ter vzgojno izobraževalnemu zavodu v katerega bo otrok vključen z opozorilom, da lahko v roku 8 dni od prejema podajo pripombe na izvedenski predlog.

Na podlagi odgovora, lahko organ, ki vodi postopek, od komisije za usmerjanje zahteva dopolnitev izvedenskega predloga, dodatno obrazložitev ali pa ponovno obravnavo, če je to potrebno in na podlagi le-tega izda odločbo o usmeritvi.

Če organ, ki vodi postopek, odgovora ne prejme v roku ali oceni, da izvida komisije za usmerjanje ni potrebno dopolniti, dodatno obrazložiti ali opraviti ponovne obravnave, izda odločbo o usmeritvi.

34. člen **(izpolnjevanje pogojev)**

Pred izdajo odločbe mora uradna oseba, ki vodi postopek ugotoviti, ali lahko vzgojno-izobraževalni zavod izpolni pogoje za sprejem otroka. Šteje se, da zavod izpolnjuje pogoje tudi v primeru, če se pooblastilo za izvajanje dodatne strokovne pomoči, prenese na strokovni center. Če vzgojno-izobraževalni zavod ne more izpolniti pogojev za sprejem otroka potem uradna oseba, ki vodi postopek poišče vzgojno-izobraževalni zavod, ki bo lahko izpolnil pogoje za sprejem otroka.

O vzgojno-izobraževalnem zavodu, ki izpolnjuje kadrovske, tehnične ter prilagoditvene pogoje za sprejem otroka in razpolaga z ustreznimi pripomočki, se obvesti zakonitega zastopnika ter ta vzgojno-izobraževalni zavod. Če se zakoniti zastopnik ne strinja s predlaganim vzgojno-izobraževalnim zavodom in ni možno uskladiti pričakovanj zakonitega zastopnika z zmožnostmi vzgojno-izobraževalnih zavodov se postopek ustavi.

Sklep o ustavitvi postopka se vroči centru za socialno delo.

35. člen **(izjava o strinjanju s predlogom usmeritve)**

Če se zakoniti zastopnik oziroma starejši polnoletnik strinjajo z izvedenskim predlogom komisije za usmerjanje o usmeritvi, lahko v roku 8 dni od vročitve izvedenskega predloga podajo izjavo o strinjanju s predlogom za usmeritev.

Prvostopni organ v primeru iz prejšnjega odstavka izda odločbo s skrajšano obrazložitvijo. Z vročitvijo postane odločba dokončna.

Izbrisano: in pravnomočna

O posledicah strinjanja s predlogom za usmeritev mora prvostopni organ poučiti zakonitega zastopnika oziroma starejšega polnoletnika.

36. člen **(odločba o usmeritvi prve stopnje in vsebina)**

Z odločbo o usmeritvi prve stopnje se odloči o usmeritvi otroka s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja ali se z odločbo ugotovi, da usmeritev ni potrebna.

Z odločbo o usmeritvi se določi:

- vzgojno-izobraževalne potrebe otroka,
- program vzgoje in izobraževanja, v katerega se otrok usmerja,
- vrtec, šolo ali zavod, v katerega se otrok vključi,
- datum vključitve v program ali v vrtec, šolo ali zavod,
- obseg, obliko ter strokovno usposobljenost izvajalca posamezne oblike dodatne strokovne pomoči,
- pripomočke, prostor in opremo ter druge pogoje, ki morajo biti zagotovljeni za vzgojo in izobraževanje,
- začasni ali stalni spremljevalec,
- zmanjšanje števila otrok v oddelku glede na predpisane normative,
- rok preverjanja ustreznosti usmeritve in
- druge pravice, ki izhajajo iz tega zakona, zakonov s področja vzgoje in izobraževanja, ter pravice, ki jih določajo predpisi s področja socialnega varstva, zdravstvenega varstva, zaposlovanja in dela, davkov, carin in drugih predpisov.

Ob usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v poseben program vzgoje in izobraževanja, ki ga izvaja socialno-varstveni zavod, se izda odločba o usmeritvi v soglasju s pristojnim centrom za socialno delo.

37. člen **(veljavnost odločbe)**

Odločba o usmeritvi velja do zaključka vzgojno izobraževalnega programa oziroma do roka, ki je naveden v odločbi o usmeritvi. Kadar je rok, ki je naveden v odločbi o usmeritvi krajši od trajanja vzgojno-izobraževalnega programa, se ta lahko podaljša.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, velja odločba o usmeritvi, ki je izdana v času otrokove vključitve v predšolski program v delu, ki se nanaša na vrste in stopnje primanjkljaja ter vrste oziroma motnje, tudi v času prvega vzgojno – izobraževalnega obdobja.

O podaljšanju usmeritve odloči uradna oseba na podlagi razpoložljive dokumentacije o usmeritvi lahko pa tudi na podlagi dopolnilnega mnenja komisije za usmerjanje.

38. člen **(vročanje)**

Pisanja v postopku usmerjanja otrok se vročajo z navadno pošiljko. Šteje se, da je pošiljka vročena naslovniku osmi dan od odprave na pošto.

Odločbe, ki se vročajo zakonitemu zastopniku oziroma starejšemu mladoletniku se vročajo osebno s priporočeno pošiljko.

Odločba o usmeritvi otroka se vroči predlagatelju, zakonitemu zastopniku, skrbniku oziroma rejniku, vzgojno izobraževalnemu zavodu v katerega je otrok vključen, vzgojno izobraževalnemu zavodu v katerega se otrok na podlagi odločbe vključi. Če je vloga za začetek postopka podal otrok sam, se odločba vroči tudi njemu.

Odločba o zavrnitvi usmeritve se vroči vložniku zahteve in zakonitemu zastopniku skrbniku oziroma rejniku otroka.

V primerih, kadar ima otrok rejnika, se odločba vroči tudi rejniku oziroma pristojnemu Centru za socialno delo.

39. člen **(pritožba na odločbo)**

Zoper odločbo o usmeritvi, izdano na prvi stopnji, lahko vložijo pritožbo zakoniti zastopnik ter otrok, kadar je sam začel postopek.

O pritožbi odloča minister, pristojen za šolstvo.

Zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, napačne uporabe materialnega prava ali bistvene kršitve določb postopka, drugostopni organ izpodbijane odločbe o usmeritvi, ne sme razveljaviti

Izbrisano: Vzgojno izobraževalni zavod v katerega bo otrok vključen lahko poda pritožbo, kadar vzgojno-izobraževalni zavod ne more izpolniti pogojev za izvajanje usmeritve otroka. ¶

in zadeve vrniti v nov postopek, če je nepravilnost mogoče odpraviti z dopolnjeno ali ponovljeno izvedbo dokazov oziroma izvedbo drugih procesnih dejanj pred drugostopnim organom stopnje.

Če je pritožba podana zaradi nepopolno ali zmotno ugotovljenega dejanskega stanja mora drugostopni organ pred odločitvijo pridobiti izvedensko mnenje komisije za usmerjanje druge stopnje.

40. člen (revizija)

Odločba prve stopnje, s katero je osebi priznana pravica po tem zakonu, se predloži v revizijo organu druge stopnje.

Revizija se opravi po uradni dolžnosti.

Revizija ne odloži izvršitve odločbe.

Če je zoper odločbo o usmeritvi vložena pritožba, se odloči o reviziji in pritožbi z isto odločbo.

41. člen (učinek revizije)

Če revizija odločbe, ki je postala dokončna, ker zoper njo ni bila vložena pritožba, ni opravljena v šestih mesecih od dneva, ko preteče rok za pritožbo, se šteje, da je revizija opravljena in da je odločba potrjena.

V reviziji se lahko odločba prve stopnje potrdi, spremeni, odpravi ali razveljavi.

Odločba o usmeritvi, izdana v revizijskem postopku, učinkuje s prvim dnem naslednjega meseca po izdaji revizijske odločbe.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo, katerega odločba je bila v reviziji odpravljena ali razveljavljena, izda novo odločbo prve stopnje čimprej, najpozneje pa v 30 dneh od prejema odločbe o reviziji.

Novo odločbo prve stopnje je potrebno predložiti v revizijo; v njej se preizkusi, ali je nova odločba popravljena v skladu z razlogi, zaradi katerih je bila prejšnja odločba odpravljena ali razveljavljena.

42. člen (sodno varstvo v postopku revizije)

Zoper odločbo izdano v reviziji, s katero je spremenjena odločba prve stopnje, je zagotovljeno sodno varstvo.

Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, s katero je bila v reviziji odločba prve stopnje odpravljena ali razveljavljena.

Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, če je bila z njo hkrati v reviziji odpravljena ali razveljavljena odločba, izdana na prvi stopnji.

43. člen (stroški vodenja postopka)

Stroške postopka usmerjanja otrok s posebnimi potrebami in pritožbenega postopka, ki nastanejo organom, ki vodijo postopek ter stroške izvedencev, kot so nagrada ter potni stroški, krije organ, ki vodi postopek. Višino nagrade ter povračilo drugih stroškov izvedencev določi minister pristojen za šolstvo s pravilnikom iz 31. člena tega zakona.

Za zahtevke, odločbe, pritožbe in druge vloge v postopku usmerjanja se ne plačujejo takse.

44. člen
(nova usmeritev/odločba)

Če se po izdaji odločbe o usmeritvi, spremenijo okoliščine, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na zakonitost oziroma ustreznost usmeritve otroka, lahko zakoniti zastopnik skrbniku oziroma rejniku, starejši mladoletnik, vzgojno izobraževalni zavod ali center za socialno delo poda zahtevo za spremembo usmeritve (neprava obnova postopka). Predlagatelj mora v predlogu navesti dejstva in dokaze, na katere opira svoj predlog, kdaj so dejstva ali dokazi nastali, ter korist, ki bi jo otrok oziroma vzgojno-izobraževalni proces imel s spremembo odločitve.

Sklep o obnovi postopka zaradi spremenjenih dejstev in dokazov po izdaji odločbe o usmeritvi, lahko izda pristojni organ tudi po uradni dolžnosti, če je to potrebno za zaščito javne in/ali otrokove koristi.

V obnovljenem postopku se izda odločba, s katero se prejšnja odločba potrdi ali pa spremeni.

O spremembi odločbe o usmeritvi odloča tisti organ, ki je odločil o usmeritvi.

45. člen
(izvršitev odločbe)

Zakoniti zastopnik, skrbnik oziroma rejnik je dolžan vpisati otroka s posebnimi potrebami v vzgojno izobraževalni zavod, v skladu z dokončno odločbo o usmeritvi v roku 15 dni od njene dokončnosti, če z odločbo o usmeritvi ni določeno drugače.

Vzgojno izobraževalni zavod, v katerega mora biti otrok s posebnimi potrebami v skladu z dokončno odločbo o usmeritvi vključen, mora otroka s posebnimi potrebami vključiti najkasneje v roku 15 dni od njene dokončnosti, če z odločbo o usmeritvi ni določeno drugače.

Kadar otrok ni vključen v institucijo kamor je bil usmerjen mora organ, ki je vodil postopek o tem obvestiti svetovalno službo tega zavoda in center za socialno delo, ki sta dolžna vsako leto Zavodu za šolstvo posredovati strokovno poročilo o spremljanju dela in zaščiti otrokove koristi.

46. člen
(začasna usmeritev ali namestitev)

Zaradi zavarovanja otrokovih koristi na področju socialnega vključevanja, senzornih oziroma fizičnih ter medicinskih oziroma zdravstvenih posebnih izobraževalnih potreb lahko prvostopni organ na podlagi zbrane zdravstvene in druge dokumentacije začasno odloči o usmeritvi otroka v ustrezen zavod oziroma vzgojno izobraževalni program. Odločba o začasni usmeritvi velja najdlje do izdaje odločbe o usmeritvi.

Z odločbo o usmeritvi se razveljavi začasna odločba, ki je bila izdana med postopkom.

Odločbo o začasni usmeritvi izda uradna oseba, ki vodi postopek.

47. člen

(individualizirani program)

Vrtec, šola oziroma zavod mora najkasneje v roku 30 dni po vključitvi otroka s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami oziroma po prejemu odločbe in tistega dela izvedenskega predloga, ki vsebuje podatke o posebnih vzgojno izobraževalnih potrebah otroka, izdelati individualizirani program vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: individualizirani program).

Z individualiziranim programom se v programu prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za:

- premagovanje primanjkljajev,
- izvajanje svetovalnih storitev,
- in izvajanje učne pomoči.

Z individualiziranim programom dela se določijo cilji programa in oblike dela:

- na posameznih vzgojnih in izobraževalnih področjih,
- pri posameznih predmetih ali pri predmetnih področjih,
- izvajanje fizične pomoči,
- prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji,
- pri preverjanju, ocenjevanju znanja in doseganju standardov znanja,
- ter napredovanje in časovna razporeditev pouka.

V pripravo in spremljanje individualiziranega programa so vključeni tudi starši otroka. Individualiziran program je potrebno sproti ali najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju evalvirati in ga po potrebi spremeniti. O spremembah individualiziranega programa morajo biti obveščeni tudi starši.

48. člen (strokovna skupina)

Za pripravo in spremljanje izvajanja individualiziranega programa imenuje ravnatelj vrtca, šole oziroma zavoda strokovno skupino, ki jo sestavljajo strokovni delavci vrtca, šole ali zavoda in drugi strokovni delavci, ki bodo sodelovali pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega programa.

49. člen (vključitev v drug zavod)

V primeru preselitve ali vključitve v drug vzgojno-izobraževalni zavod z enakim programom, v katerega je bil otrok usmerjen z odločbo, se s prepisom prenesejo tudi vse pravice iz naslova posebnih potreb, ki so mu bile dodeljene. Ob vlogi za vpis v nov zavod je potrebno preveriti izpolnjevanje pogojev. V primeru, da vzgojno-izobraževalni zavod pogojev ne more izpolniti, niti s pomočjo ustreznega strokovnega centra, pa starši kljub temu vztrajajo pri prepisu, vzgojno-izobraževalni zavod ni dolžan izvrševati odločbe o usmeritvi.

50. člen

(preverjanje ustreznosti usmeritve v program)

Če komisija za usmerjanje meni, da je potrebno ustreznost usmeritve v program vzgoje in izobraževanja preveriti tudi v drugih obdobjih, v strokovnem mnenju določi rok za preverjanje ustreznosti, ki ne sme biti krajši od enega leta in ne daljši od šestih let.

Če je rok preverjanja ustreznosti usmeritve iz prejšnjega odstavka v odločbi o usmeritvi določen, jo organ odgovoren za vodenje postopka usmerjanja na podlagi mnenja, ki ga pripravi vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, in mnenja komisije za usmerjanje, ustreznost usmeritve preveri.

Če organ odgovoren za vodenje postopka usmerjanja na podlagi mnenja, ki ga pripravi vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, in mnenja komisije za usmerjanje ugotovi, da je usmeritev ustrezna, jo potrdi. Če ugotovi, da usmeritev ni ustrezna, jo spremeni.

51. člen

(predlog za predčasno prenehanje veljavnosti odločbe ali dela odločbe o usmeritvi)

Starši, otrok, vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, lahko predlaga predčasno prenehanje veljavnosti odločbe ali dela odločbe o usmeritvi, v kolikor so v obdobju trajanja odločbe nastale nove okoliščine, zaradi katerih pomoč ni več potrebna.

VI. ZBIRANJE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

52. člen

(uporaba predpisov o varstvu osebnih podatkov)

Zavod Republike Slovenije za šolstvo in ministrstvo, pristojno za šolstvo, zbirata, obdelujeta, shranjujeta, posredujeta in uporabljata podatke, vsebovane v zbirkah podatkov, katere upravljata po tem zakonu, v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in v skladu s predpisi s področja vzgoje in izobraževanja, če s tem zakonom ni drugače določeno.

53. člen

(zbirke osebnih podatkov, ki jih vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo)

Zavod Republike Slovenije za šolstvo vodi naslednje zbirke:

- o osebnih podatkih otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: ime in priimek, spol, datum, kraj in država rojstva, naslov prebivališča, državljanstvo in EMŠO;
- o osebnih podatkih staršev otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: ime in priimek, naslov prebivališča in EMŠO;
- o vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: naslov vrtca, šole ali zavoda, v katerega je otrok vključen, podatke o rejništvu, program vzgoje in izobraževanja, v katerega je otrok usmerjen, rok, v katerem mora Zavod Republike Slovenije za šolstvo preveriti ustreznost usmeritve, strokovno mnenje komisije za usmerjanje o vrsti in stopnji otrokove motnje, ovire oziroma primanjkljaja, ter naslov vrtca, šole ali zavoda, v katerega je otrok napoten na podlagi odločbe centra za socialno delo;
- o izdanih odločbah o usmeritvi, ki obsega odločbe o usmeritvi, izdane na prvi stopnji, in odločbe o usmeritvi, izdane na drugi stopnji.

- Zavod Republike Slovenije za šolstvo mora omogočiti ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, za potrebe odločanja v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami oziroma opravljanja strokovnega nadzora nad delom Zavoda Republike Slovenije za šolstvo brezplačen vpogled, prepis, izpis ali kopiranje v zbirko podatkov iz četrte alineje prvega odstavka tega člena.

54. člen
(zbirke osebnih podatkov, ki jih vodi ministrstvo, pristojno za šolstvo)

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, za potrebe odločanja v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami na drugi stopnji, upravlja zbirko vseh osebnih podatkov o izdanih odločbah o usmeritvi na drugi stopnji.

55. člen
(obveščanje o izdanih odločbah)

Center za socialno delo je dolžan zaradi vodenja evidence o vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami pošiljati Zavodu Republike Slovenije za šolstvo v vednost odločbe, izdane na podlagi 120. in 121. člena zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list SRS, št. 14/89 – prečiščeno besedilo), kadar se te nanašajo na otroke s posebnimi potrebami ter na podlagi 183. člena zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 22/00).

56. člen
(namen in uporaba podatkov)

Osebnih podatki otroka s posebnimi potrebami, ki se zbirajo v skladu s tem zakonom, se obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe vzgoje in izobraževanja in posredujejo ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, in ministrstvu, pristojnemu za družino in socialne zadeve, za izvajanje z zakonom določenih nalog.

Ministrstvi iz prejšnjega odstavka imata pravico do brezplačnega vpogleda, prepisa, izpisa ali kopiranja podatkov.

Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi statističnih analiz, se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta otroka s posebnimi potrebami ni razvidna.

57. člen
(shranjevanje podatkov)

Podatki iz evidence iz tretje in četrte alineje 35. člena ter 35.a člena tega zakona se hranijo trajno, podatki iz zbirke iz prve in druge alineje 35. člena tega zakona pa se hranijo v skladu s posebnimi predpisi.

Komentar [O2]: Sklici na člene

VII. NADZOR IN KAZENSKE DOLOČBE

58. člen
(nadzor)

Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona izvaja inšpektor, pristojen za šolstvo in socialna inšpekcija.

59. člen (globe za prekrške)

Z globo 2000 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, ki izpolnjuje pogoje pa v skladu z odločbo o usmeritvi, ne vključi otroka s posebnimi potrebami.

Z globo 1000 eur se kaznuje za prekršek vrtec ali šola, zdravstveni, socialni ali drug zavod, ki ne vložil predloga za uvedbo postopka usmerjanja, čeprav bi bila usmeritev potrebna.

Z globo 1000 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, ki ne sporoči Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in inšpektorju, pristojnemu za šolstvo, da se dokončna odločba ni izvršila.

Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, če individualizirani program ni izdelan v roku 30 dni po vključitvi otroka s posebnimi potrebami.

Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek oseba, ki vodi postopek, če ni pridobila vse dokumentacije na podlagi katere je potrebno odločiti.

Z globo 200 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba v vrtcu, šoli, zavodu, ki ne zagotovi strokovne pomoči v skladu z usmeritvijo.

Z globo 200 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba vrtca, šole ali zavoda, ki ne sporoči Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in inšpektorju, pristojnemu za šolstvo, da se dokončna odločba ni izvršila.

Z globo 200 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba vrtca, šole ali zavoda, če individualizirani program ni izdelan v roku 30 dni po vključitvi otroka s posebnimi potrebami.

Izbrisano: ¶

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

61. člen (ocena pripravljenosti za vstop)

Določbe tega zakona, ki se nanašajo na oceno pripravljenosti za vstop v, v določen vzgojno-izobraževalni program se začnejo uporabljati, 1 leto po začetku veljavnosti tega zakona.

62. člen (zagotavljanje kadrovskih pogojev)

Ne glede na določbo o zagotavljanju kadrovskih pogojev lahko izvajajo dodatno strokovno pomoč tudi učitelji, vzgojitelji, strokovni delavci, ki 8 let že opravljajo strokovno delo z otroki s posebnimi potrebami v vzgojno-izobraževalnih programih z enakovrednim ali z nižjim izobrazbenim standardom. Vsi ostali strokovni delavci pa morajo v roku 10 let pridobiti ustrezno izobrazbo oziroma s pravilnikom določene pogoje.

63. člen

Izbrisano: ¶

¶
Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP (Uradni list RS, št. 54/00) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:¶

¶

¶

60. člen¶
(uveljavitev zakona)¶

¶

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.¶
Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP-A (Uradni list RS, št. 118/06, ...) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:¶

¶

¶

¶

Izbrisano: Ne glede na določbo 30. člena je ocena pripravljenosti za vstop

Izbrisano: sestavni del pravilnika, ki določa delo komisij. Rok za pripravo podlag za Oceno pripravljenosti je

Izbrisano: od

Izbrisano: a

Postopki usmerjanja, ki so bili uvedeni pred začetkom uporabe tega zakona, se zaključijo v skladu s predpisi, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

Odločbe o usmeritvi, ki so bile izdane pred začetkom uporabe tega zakona, se preverjajo v rokih določenih z izdanimi odločbami v skladu s tem zakonom.

64. člen

(ustanovitev strokovnih centrov)

← --- **Oblikovano:** Na sredini

Strokovni centri za izvajanje nalog določenih v 20. členu tega zakona se ustanovijo s preoblikovanjem obstoječih javnih zavodov za otroke s posebnimi potrebami zaradi izvajanja nalog določenih v 20. členu tega zakona.

64.a člen

(prenehanje veljavnosti zakona)

← --- **Oblikovano:** Na sredini

Z uveljavitvijo tega zakona preneha veljati Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Ur.l. RS, št. 3/2007 - uradno prečiščeno besedilo, in 52/2010 - odločba US), ki se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

64.b člen

(prenehanje veljavnosti podzakonskih aktov)

← --- **Oblikovano:** Na sredini

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati:

- Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur.l. RS, št. 54/2003, 93/2004, 97/2005, 25/2006, 23/2007, 14/2010)
- Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Ur.l. RS, št. 25/2006, 60/2006, 8/2008)
- Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (Ur.l. RS, št. 19/2009)

← --- **Oblikovano:** Označevanje in oblikovanje

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se podzakonski akti navedeni v prejšnjem odstavku uporabljajo do sprejema podzakonskih aktov iz tega zakona, v kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

64. c člen

(podzakonski in splošni akti po tem zakonu)

← --- **Oblikovano:** Na sredini

Podzakonski akti in splošni akti iz drugega odstavka 7. člena, tretjega in četrtega odstavka 10. člena, prvim odstavkom 19. člena, tretjega odstavka 22. člena, tretjega odstavka 23. člena, tretjega odstavka 26. člena, desetega odstavka 31. člena, tretjega odstavka 32. člena in prvega odstavka 43. člena morajo biti izdani v roku treh mesecev po začetku veljavnosti tega zakona.

Izbrisan: ¶

Izbrisan: Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 54/03, 93/04, 97/05 in 25/06) ter drugi pravilniki, ki izhajajo iz tega zakona se uskladijo z določili tega zakona najkasneje tri mesece po sprejemu tega zakona.¶

65. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne .....

II. OBRAZLOŽITEV

k 1. členu:

V predlogu sprememb zakona je dodan drugi odstavek. Sedaj veljavni zakon ni vključeval jasnih določb, ki bi jasno opredeljevale pogoje izobraževanja polnoletnih oseb s posebnimi potrebami. Sedanji predlog eksplicitno ureja to vprašanje in daje podlage za izobraževanje polnoletnih oseb, ki se neprekinjeno izobražujejo v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, splošnega srednjega izobraževanja oziroma v okviru višješolskega izobraževanja. Pri tem je posebej poudarjeno, da gre za neprekinjeno izobraževanje ter, da gre za pravico, da se izobražuje tudi po dopolnjeni polnoletnosti v primeru, da šolanje nadaljuje v različnih ravneh izobraževalnega sistema (torej po vertikali). Pravico izgubi le v primeru, da jo je polnoletna oseba s posebnimi potrebami že izkoristila v enem od programov srednješolskega oziroma višješolskega izobraževanja in se hoče ponovno izobraževati na isti ravni izobraževalnega sistema (npr. Na ravni srednješolskega izobraževanja), vendar v drugem programu (se izobražuje za drug poklic).

Poleg navedenega zakon daje tudi izrecno podlago za izvajanje dela posebnega programa, ki se nanaša na izobraževanje in usposabljanje oseb s težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju tudi po 21. letu. Strokovni svet za splošno izobraževanje je v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja sprejel posebni program za osebe s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki vključuje več delov. Za del programa za t.i. usposabljanje za življenje zakonske podlage (v dosedanji ureditvi) za nadaljnje izobraževanje in financiranje le-tega niso bile jasno opredeljene. S predlagano določbo drugega odstavka tega člena bi bila urejeni tudi pogoji za nadaljnje usposabljanje oseb s težjo in težko duševno motnjo do njihovega 26. leta, vendar le v primeru, ko je iz rezultatov spremljanja teh usposabljanja oseb ugotovljeno, da je usposabljanje po 21. letu še smiselno.

K 2. členu

Zakon vključuje vrsto specifičnih strokovnih izrazov, zato so v prilogi navedeni izrazi, za katere ocenjujemo, da jih je za razumevanje zakona nujno podrobneje opredeliti

K 3. členu

Ob pripravi sprememb zakona so se izoblikovale različne pobude za spremembo poimenovanj skupin otrok s posebnimi potrebami. Predlogi so temeljili predvsem na primerjalni analizi sorodnih poimenovanj v izobraževalnih sistemih drugih držav.

V predlogu sprememb zakona ohranjamo poimenovanja za vse skupine otrok s posebnimi potrebami, razen za poimenovanje skupine čustvene in vedenjske motnje, kjer predlagamo nadomestitev tega izraza z izrazom čustvene in vedenjske težave. Razlog za ohranitev poimenovanj večine skupin je v tradiciji, pa tudi v tem, da gre za izraze, ki so uporabljeni v različnih zakonih. Predlog za poimenovanje čustveno in vedenjskih motenj v težave je utemeljen s predlogom strokovnjakov matične stroke (socialne pedagogike), ki so že ob pripravi sedaj veljavne terminologije opozarjali na neustreznost poimenovanja te skupine otrok. Poimenovanje skupine otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami se razlikuje od vseh ostalih. Tu namreč ohranjamo termin težava in ne motnja, saj gre (dokler je otrok usmerjen v program prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo) dejansko za težavo, ki jo je z ustrezno pomočjo mogoče premagati.

Hkrati s predlogom spremembe drugega člena vnašamo jasno opredelitev nove skupine otrok s posebnimi potrebami. Gre za otroke z avtističnimi motnjami. V zadnjih letih je stroka na področju diagnosticiranja in dela z otroki izjemno napredovala. Zaradi potreb po jasni opredelitvi te skupine otrok in dela z njimi je bila imenovana celo posebna medresorska skupina, ki je ob zaključku svojega dela pripravila dokument Smernice za celostno obravnavo otrok z avtistično motnjo. Poleg navedenega je bil v okviru sistema vzgoje in izobraževanja izveden poskus, v okviru katerega se razvijajo posebne strategije dela s temi otroki. Tako teoretska kot praktična spoznanja dajejo dovolj podlage, da se lahko tudi normativno uredi vprašanje izobraževanja otrok s posebnimi potrebami.

K 4. členu

Prvi odstavek sedaj veljavnega zakona ostaja nespremenjen. Drugi odstavek je črtan, ker visoko šolstvo ni v pristojnosti tega ministrstva.

K 5. členu

Večina ciljev in načel vzgoje in izobraževanja na področju vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je ostala nespremenjena. Dodana sta predvsem dva poudarka, in sicer, da je pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela ter usmerjanju otrok s posebnimi potrebami pomembno slediti zagotavljanju največje koristi otroka ter, da je vključevanje staršev ključnega pomena. RS kot podpisnici Konvencije združenih narodov o otrokovih pravicah in Evropske konvencije o uresničevanju otrokovih pravic morajo biti otrokove koristi glavno vodilo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki. Namen predlagatelja, da posebej izpostavlja otrokovo korist kot vodilo v postopkih je predvsem, da zaveže vse, ki kakorkoli vstopajo v odnose z otrokom, njegovimi starši ali skrbniki, da na način prilagojen otrokovim razvojnim zmožnostim zagotovijo ustrezno usmerjanje in svetovanje otroku pri uveljavljanju njegovih, s konvencijo priznanih pravic. Države pogodbenice so se s konvencijo zavezale, da bodo otroci s posebnimi potrebami uživali polno in dostojno življenje v razmerah, ki jamčijo dostojanstvo, spodbujajo samozavest in olajšujejo njegovo dejavno udeležbo v družbi.

Eno temeljnih ciljev in načel vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je zagotovljen kontinuum pomoči in zgodnja (takojšnja) pomoč. Tako takojšnja pomoč kot tudi kontinuum pomoči se zagotavljata otroku že pred izvajanjem vseh postopkov za usmeritev.

Otrokom je s tem priznana pravica do posebne skrbi, ki v skladu z razpoložljivimi sredstvi spodbujajo in zagotavljajo, da so otrok, ki je do tega upravičen in njegovi starši/skrbniki, ki so odgovorni zanj, deležni

ustrezne pomoči za katero so zaprosili in ki ustreza otrokovemu stanju ter zmožnostim staršev ali drugih, ki skrbijo zanj.

III. USMERJANJE V PROGRAME VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

K 6. členu

V predlaganem besedilu tega člena se vrste programov, po katerih poteka vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ne spreminja. Jasno je navedeno samo, da imamo dve vrsti prilagojenih programov, in sicer z enakovrednim in nižjim izobraževalnim standardom.

Izpuščen je zadnji stavek sedaj veljavnega zakona, ker so podlage za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami v programe jasno opredeljene v 26. členu tega zakona.

K 7. členu

Člen se ne spreminja.

1. Prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja

K 8. členu

Člen se spreminja samo v drugem odstavku, kjer je dodan še ekspliciten zapis, da se lahko prilagaja tudi način izvedbe eksternih preverjanj znanj. Tudi sicer je tovrstno prilagajanje eksternih preverjanj znanj že potekalo na podlagi določbe, da se prilagajajo načini ocenjevanja znanja.

K 9. členu

Predloženo besedilo 9. člena opredeljuje načine izvajanja dodatne strokovne pomoči. Le-ta je bila opredeljena tudi v sedaj veljavnem zakonu. Besedilo sedaj veljavnega zakona je opredeljevalo predvsem možne oblike in načine izvedbe dodatne strokovne pomoči. Predlog predloženega besedila pa opredeljuje v katerih programih se dodatna strokovna pomoč izvaja kot del programa ter hkrati dopušča možnost, da se (v izjemnih primerih) pravica do dodatne strokovne pomoči dodeli otroku s posebnimi potrebami, ki je sicer usmerjen tudi v program, ne samo v program prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo. Ta ureditev je nujna predvsem v primerih, ko gre za otroke z več motnjami. Člen tudi opredeljuje, da se

dodana strokovna pomoč izvaja v okviru dveh že sedaj izvajanih oblikah, in sicer: kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, motenj, ovir oz. težav (rehabilitacijska pomoč) in kot učna pomoč. Hkrati predlagano besedilo predlaga še tretjo obliko dodatne strokovne pomoči, in sicer svetovalno storitev.

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev se bo izvajala za otroke, učitelje, starše, mentorje. Lahko se izvaja tudi kot svetovalna storitev za vse predšolske otroke že pred postopkom usmerjanja. Praviloma se izvaja na ravni vrtca, šole ali zavoda, v strokovnih centrih lahko pa tudi v dijaških domovih.

Svetovalna storitev vključuje:

- informiranje v zvezi s postopki in procesi dela za otroka in z otrokom,
- usmerjanje, vodenje ter usposabljanje za izvajanje konkretnih nalog,
- svetovanje metodoloških, didaktičnih, metodičnih in drugih priporočil,
- evalvacija,
- konzultacije kot ekspertna pomoč in podpora v samostojnem iskanju kakovostnejših načinov in poti za reševanje problemov ter supervizijo za spodbujanje in podporo profesionalni identiteti strokovnih in vodstvenih delavce.

Dodatna strokovna pomoč se nudi tudi kot svetovalna storitev v obliki vzgojnih, socialno integrativnih, preventivnih, kompenzacijskih in korekcijskih programov, ki so sestavni del vzgojnega programa.

Strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev se določi z individualiziranim programom.

O obsegu in načinu izvajanja dodatne strokovne pomoči, ki se izvaja kot svetovalna storitev na ravni vrtca, šole ali zavoda s sklepom odloča pristojna služba ministrstva za vsak vrtec, šolo ali zavod posebej, in sicer na podlagi števila z odločbami določenih ur te oblike dodatne strokovne pomoči vseh otrok usmerjenih v konkreten vrtec, šolo ali zavod.

K 10. členu

Predlog besedila tega člena v prvem odstavku navaja način izvajanja dodatne strokovne pomoči, ki je v sedaj veljavnem zakonu urejen v prvem in drugem odstavku osmega člena. Dodaja se možnost strnjene oblike izvajanja dodatne strokovne pomoči v primerih, ko je to potrebno. V praksi se namreč izkazuje potreba, da bi otrok v določenem obdobju pomoč prejemal bolj intenzivno zato, da bi se potem lahko usposobil za učinkovitejše vključevanje v vzgojno-izobraževalno delo (npr. izvajanje dodatne strokovne pomoči za premagovanje ovir, primanjkljajev ali motenj kot npr. orientacija za slepega otroka v intenzivni obliki, zato da bi se lažje vključil v delo v šoli).

Posebej je podarjena potreba po določitvi t.i. kadrovske pogojev – torej pogojev, ki jih morajo izpolnjevati strokovni delavci za izvajanje dodatne strokovne pomoči. Potreba po jasni določitvi pogojev izhaja iz prepričanja, da je treba okrepiti kakovost izvajanja dodatne strokovne pomoči in vztrajati pri visoki strokovni usposobljenosti vseh tistih, ki strokovno pomoč izvajajo.

K 11. členu

Vključevanje otrok s posebnimi potrebami v posamične programe vzgoje in izobraževanja ni mogoče ne da bi zagotovili tudi ustrezne pripomočke za izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela. Predlagani člen

predvideva, da bo ministrstvo zagotovilo pogoje za nabavo pripomočkov, v kolikor le-ti upravičencem ne pripadajo po drugih zakonih.

Predlog predvideva, da se lahko težje in težko gibalno oviranim ter slepim otrokom, ki so usmerjeni v programe za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo za izvajanje fizične pomoči dodeli začasni ali stalni spremljevalec v času izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela.

Člen določa, da se otroku, ki zaradi poškodbe oziroma bolezni ne bi mogel samostojno obiskovati pouka, izjemoma lahko za največ tri mesece dodeli začasni spremljevalec.

K 12. členu

Člen se vsebinsko ne spremeni. Dodan je samo jasen zapis, da prilagajanje načinov ocenjevanja vključuje tudi prilagajanje načinov izvedbe eksternih preverjanj znanj (nacionalni preizkusi, matura) ter zaključnih izpitov, kar v praksi že poteka in je posredno urejeno z Zakonom o maturi ter pravilniki, ki izhajajo iz navedenega zakona.

K 13. členu

Člen se ne spreminja.

Dodana je varianta, ki v osnovni šoli omogoča izvajanje različnih vzgojno-izobraževalnih programov.

K 14. členu

S tem členom je določena prvi korak usmerjanja otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Prvenstveno se jih usmerja v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatna strokovno pomočjo, ki jo izvajajo za to usposobljeni strokovni delavci ustrezne smeri. Ta program se izvaja v večinskih šolah, kjer se v obliki vzgojnih, socialno integrativnih, preventivnih, kompenzacijskih in korekcijskih programov ustvarja predvsem inkluzivno okolje. Novo je to, da za to usmeritev ni več potrebno mnenje Centra za socialno delo.

K 15. členu

V prvem odstavku je določen drugi korak usmerjanja otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami. V primeru, ko otrok ob kontinuumu pomoči ter izvajanju programa s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ne doseže ustreznega oziroma zelenega učinka, in je zato njegov razvoj ogrožen, je vzgojno – izobraževalni zavod dolžan o tem obvestiti pristojen Center za socialno delo, ki bo v skladu s svojimi pristojnostmi izpeljal ustrezen postopek. Center za socialno delo bo lahko v okviru svojih pristojnosti odločil tudi o namestitvi otroka v rejniško družino oziroma v vzgojni zavod. V primeru, ko bo Center za socialno delo ugotovil, da je potrebno otroka izvzeti iz družine in ga namestiti v vzgojni zavod, si bo moral pridobiti mnenje komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. Vzgojni zavod v katerega bo otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami nameščen je dolžan temu otroku zagotoviti tako izobraževalni program, kot tudi vzgojni program. Med tem, ko bo vzgojni zavod vzgojni program izvajal

sam, bo lahko izobraževalni program izvajal sam ali pa s pomočjo drugega vzgojno – izobraževalnega zavoda.

K 16. členu

V prvem odstavku je določen tretji korak usmerjanja otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami. Ukrep oddaje v vzgojni zavod namreč lahko izreče tudi sodišče v okviru izreka vzgojnega ukrepa za mladoletnika, lahko pa tudi Center za socialno delo v okviru svojih pristojnosti. Vzgojne zavode, ki bodo izvrševali vzgojni ukrep oddaje v vzgojni zavod, določi minister pristojen za šolstvo, s sklepom. Vzgojni zavod, ki bo za izvršitev vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojni zavod določen z aktom sodišča oziroma Centra za socialno delo, bo moral izvršiti odločitev in vključiti otroka v vzgojni zavod. Vzgojni zavod je dolžan vključenemu otroku zagotavljati tako izobraževalni program, kot tudi vzgojni program. Ker so v vzgojnih zavodih tudi otroci, ki pri katerih je lahko resno ogroženo njihovo zdravje ali življenje oziroma lahko ogrožajo tudi zdravje ali življenje drugih, je v tretjem odstavku določeno, da se lahko v vzgojnih zavodih uporabljajo tudi ukrepi, ki jih opredeljuje Zakon o duševnem zdravju.

K 17. členu

Veljavni zakon že vključuje določbe povezane z oskrbo otrok v primeru, da jim v bližini kraja bivanja ni mogoče zagotoviti ustreznega vzgojno-izobraževalnega programa. Tako predlog zakona navedene diktije le povzema.

K 18. členu

Člen se spreminja v določanju izvajalcev prilagojenega programa. Sedaj veljavni zakon ne razlikuje med izvajalci prilagojenega programa. Sedanji predlog ohranja diktijo sedaj veljavnega zakona za izvajalce prilagojenega programa z enakovrednim standardom, opušča pa možnost, da se v istem oddelku izvaja tudi prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom.

Razlog za predlagano spremembo je iskati v strukturi programov. Struktura prilagojenega programa z enakovrednim standardom je primerljiva izobraževalnim programom v »rednih oddelkih«. V okviru prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom pa ne gre samo za nižje standarde, ki jih dosega otrok s posebnimi potrebami – gre predvsem za povsem drugačno strukturo in naravnost programa. Sama struktura in cilji programa sta tako drugačna, da je izvajanje prilagojenega programa z nižjim standardom v rednih oddelkih organizacijsko praktično nemogoče. Vsekakor pa je mogoče izvajati ta program v oddelkih redne šole, kar predlagana diktija zakona tudi dopušča.

V zadnjem odstavku tega člena je dopuščena tudi možnost, da se vzgojni program izvaja v domovih za učence in dijake.

K 19. členu

Naveden člen je posebej in eksplicitno zapisan z namenom, da se jasno določijo pogoji za izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela za strokovne delavce, saj je le tako mogoče zagotoviti pogoje za kakovostno izvajanje dela z otroki s posebnimi potrebami. Pogoje določi minister s posebnim predpisom.

K 20. členu

Z uveljavitvijo inkluzivne paradigme v Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami so vrtci in šole, ki so izvajale prilagojene programe začele delovati kot strokovni centri šolam, tako v smislu svetovanja učiteljem in staršem, zagotavljanja mobilne službe, posredovanja pedagoških praks za delo z otroki s posebnimi potrebami (izvajanje seminarjev za učitelje) kot tudi kot službe, kjer so si šole lahko izposojale opremo. V praksi so se torej vzpostavile oblike sodelovanja med šolami in zavodi, ki pa formalno niso bile opredeljene, sistemsko urejene. Njihovo delovanje je bilo odvisno od mrež in povezav, ki so jih šole same uspele oblikovati. S predlagano spremembo se šolam, ki vključujejo otroke s posebnimi potrebami (predvsem usmerjene v program prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo), zagotavlja možnost sistematične pomoči s strani strokovnih centrov (zagotavljanje strokovnih delavcev v okviru mobilne službe, svetovanje otrokom, staršem, učiteljem...), šolam, ki so do sedaj že izvajale naloge iz tega člena predlaganega zakona pa se s tem ureja status in se zagotovijo pogoji za izvajanje naštetih nalog.

Soglasje k ustanovitvi strokovnih centrov daje minister tako, da ob tem upošteva enakomerno regionalno pokritost in enako dostopnost do storitev.

K 21. členu

Člen se ne spreminja.

K 22. členu

Člen se ne spreminja.

K 23. členu

Predlog člena je nov. S predlaganim besedilom želimo urediti možnost šolanja na daljavo, ki je izjemno pomembna oblika dela predvsem za začasno bolne in odsotne ter dolgotrajno bolnih otroke.

K 24. členu

Otrokom s posebnimi potrebami se poleg programov iz 5. člena tega zakona nudi v vrtcu, šoli ali zavodu tudi individualna zdravstvena in druga strokovna obravnava v skladu s posebnimi predpisi.

V predlogu je črtan drugi odstavek tega člena iz sedaj veljavnega zakona, saj opredelitve presegajo pristojnost ministrstva za šolstvo in šport.

K 25. členu

Zakon ureja nekatere postopkovne določbe za katere se izkaže, da jih ZUP ne ureja ali pa jih ureja neustrezno. Ker pa je odločanje o usmeritvi, odločanje o pravici oziroma obveznosti, je potrebno poleg tega zakona uporabljati tudi zakon, ki ureja splošni upravni postopek. V skladu s 4. členom ZUP se upravni postopek subsidiarno uporablja v vseh postopkih, kjer se odloča o pravicah in pravnih koristih fizičnih oseb. Ker ta zakon določa posebni postopek je v prvem odstavku določeno, da se v tistih primerih, ko s tem zakonom ni drugače določeno, uporabljajo določbe ZUP.

V drugem odstavku je določen krajši rok za podajo soglasja, kadar mora k odločitvam organov, ki so pristojni za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, podati soglasje tudi kakšen drug organ. V primeru molka se šteje, da je organ podal soglasje. Kratek rok je potreben zaradi pospešitve postopka v povezavi z načelom največje koristi otroka, ki se kaže v čim prejšnji usmeritvi.

K 26. členu

Podlage za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami so bile do sedaj urejene v Pravilniku o delu komisij. Menimo, da so podlage za usmerjanje tako pomembna materija, da morajo biti urejene v zakonu. V primerjavi s sedaj veljavnim Pravilnikom o delu komisij je posebej navedeno, da morajo komisije v postopku usmerjanju upoštevati posebne vzgojno-izobraževalne potrebe otroka in jih integrirati v proces odločanja pri oceni pripravljenosti šole za vstop/vključitev tega otroka v šolo.

V postopku usmerjanja je potrebno slediti načelu otrokovih koristi. Organ bo ob usmerjanju otroka s posebnimi potrebami to načelo moral uporabiti v vseh primerih, ne glede na strinjanje staršev oziroma skrbnikov z usmeritvijo in ukrepi, ki jih bo predlagala komisija za usmerjanje. Kaj predstavljajo otrokove koristi je določeno v prvem odstavku, saj je pri usmerjanju potrebno upoštevati otrokove potrebe na posameznem področju ter doseženo raven razvoja, zmožnosti za učenje ter drugih kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev.

K 27. členu

Postopek usmerjanja otrok s posebnimi potrebami je dvostopen postopek. O pravicah in obveznostih bo na prvi stopnji odločal Zavod Republike Slovenije za šolstvo, na drugi stopnji pa Ministrstvo za šolstvo in šport. Zoper odločitev ministrstva je dopusten upravni spor.

K 28. členu

Postopek usmerjanja otrok se vedno začne na zahtevo. Zahtevo za uvedbo postopka lahko vložijo zakoniti zastopniki otroka (starši), skrbnik, lahko pa tudi otrok sam zase, če je starejši od 15. let. Vzgojno izobraževalni zavod, v katerega je ali bo otrok vključen, je dolžan vložiti zahtevo za uvedbo postopka,

kadar oceni da je to v največjo korist otroka. Pravica, da začne postopek tudi vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega bo otrok šele vključen, je določena zato, ker se lahko v vpisnem postopku pojavi vprašanje ali ima otrok posebne potrebe ter katerim pogojem je potrebno zadostiti, da bo otrok deležen ustreznega izobraževanja. Zahtevi za uvedbo postopka mora vložnik zahteve predložiti zdravstveno, kot tudi drugo dokumentacijo povezano s posebnimi potrebami otroka, s katero vložnik razpolaga. S tem se bo postopek usmerjanja lahko hitreje odvil, saj bo prvostopni organ lahko uporabil obstoječo dokumentacijo.

Ker so predlagatelji usmeritve otroka lahko tudi vzgojno izobraževalni zavod, v nekaterih primerih tudi otrok sam, je določeno, da mora prvostopni organ te vloge posredovati zakonitemu zastopniku. Namen te določbe je prvič, da se starši otroka seznanijo s tem, da bo uveden postopek usmerjanja otroka in drugič, da se lahko glede usmeritve tudi izjasnijo ter v nadaljevanju v postopku tudi sodelujejo.

V tem členu se otroku, ki je starejši do 15 let daje posebna procesna sposobnost, tako glede začetka postopka kot tudi sodelovanja v postopku.

K 29. členu

Zahteva za uvedbo postopka usmerjanja se lahko poda pred vpisom v vzgojni oziroma izobraževalni program ter ves čas dokler je otrok vključen v vzgojni oziroma izobraževalni program.

K 30. členu

Predlagano besedilo v primerjavi s sedaj veljavnim zakonom ne spreminja opredelitev dokumentacije, vendar pa neposredno zavezuje šole, da v poročilu, ki so ga dolžne že sedaj posredovati komisiji jasno zapišejo, ali so bili predlogom usmerjanja otroka izvedeni vsi postopki, ki jih predpostavlja kontinuum pomoči.

Predlagano besedilo člena tudi zavezuje strokovnjake pri vodenju postopkov, da jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastno mnenje, pravico do svobodnega izražanja le-tega v vseh zadevah v zvezi z njim. O tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

Sodelovanje v procesih in aktivnostih za predlagatelja pomeni, da ima otrok možnost biti vključen in vprašan in da smo mu to možnost dolžni zagotoviti.

Kadar vlogi ni priložena strokovna in zdravstvena dokumentacija o otroku jo mora pridobiti prvostopni organ. Določeno pa je tudi, kaj obsega strokovna in zdravstvena dokumentacija. Del dokumentacije je tudi razgovor z otrokom, ki ga bo običajno opravila šolska svetovalna služba ali pa center za socialno delo. Kadar se bo ugotovilo, da otrok zaradi svoje starosti oziroma zrelosti ni možno opraviti razgovora z otrokom razgovor z otrokom ni potreben.

K 31. členu

V tem členu je določen izvedenski organ, ki deluje na področju usmerjanja otrok s posebnimi potrebami. Komisija za usmerjanje je kolektiven organ sestavljen iz različnih strokovnjakov, ki bodo na podlagi dokumentacije, osebnih razgovorov ter pregledov ugotovili kakšno je zdravstveno stanje otroka, ki vpliva na proces izobraževanja, katere ukrepe je potrebno sprejeti, da se bo otrok lahko ustrezno izobraževal, ter kateri pogoji morajo biti v procesu izobraževanja zagotovljeni, da se bo lahko otrok v proces izobraževanja vključil. Član komisije za usmerjanje bo prvenstveno lečeči zdravnik, če iz objektivnih razlogov ne more sodelovati bo namesto njega v komisiji sodeloval specialist pediater ali specialist pedopsihiater ali zdravnik specialist šolske medicine. Komisija za usmerjanje se ustanovi tako na prvi, kot tudi na drugi stopnji. Število članov komisij, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati člani ter način imenovanja in razrešitve določi minister s podzakonskim aktom.

K 32. členu

Komisija za usmerjanje poda izvedenski predlog, na podlagi katerega bo uradna oseba, ki vodi postopek usmerjanja izdala odločbo o usmeritvi. Če bo komisija ugotovila, da je usmeritev potrebna potem bo v izvedenskem predlogu podla predlog usmeritve otroka v ustrezen vzgojno izobraževalni program oziroma usmeritve v vzgojno izobraževalni zavod. Hkrati s tem pa bo določila tudi druge ukrepe za ustrezno izvajanje vzgojno izobraževalnega procesa.

K 33. členu

Po tem ko bo komisija za usmerjanje podal izvedenski predlog, bo oseba, ki vodi postopek le-tega poslala v izjasnitev vložniku zahteve, zakonitemu zastopniku ter vzgojno izobraževalnemu zavodu v katerega naj bi bil po predlogu komisije otrok vključen. Vsi ti subjekti lahko v roku 8 dni podajo pripombe in predloge. Na podlagi prejetih pripomb bo oseba, ki vodi postopek lahko zahtevala dopolnitev predloga, dodatno obrazložitev ali novo mnenje oziroma bo ugotovila, da nič od tega ni potrebno in bo s postopkom usmerjanja nadaljevala.

K 34. členu

Ker v postopku usmerjanja ni pomembno samo to, kako naj se otroka usmeri, da bo pridobil ustrezno izobrazbo, temveč je pomembno tudi ali mu vzgojno izobraževalni zavod lahko nudi pogoje za izvajanje vzgojno izobraževalnega procesa, je določeno, da mora vzgojno izobraževalni zavod v katerega bo po predlogu komisije otrok vključen, podati mnenje oziroma izjavo, da lahko sam ali s pomočjo strokovnih centrov zagotovi ustrezne pogodbe za izvajanje vzgojno izobraževalnega procesa. V tem postopku se bo lahko ugotovilo, da vzgojno izobraževalni zavod, ki ga predlaga komisija zaradi materialno – tehničnih, prostorskih oziroma kadrovskih razlogov ni sposoben izvajati usmeritve otroka. V takem primeru bo uradna oseba, ki vodi postopek poiskala vzgojno – izobraževalni zavod, ki bo izpolnjeval materialno – tehnične, prostorske oziroma kadrovske pogoje za izvajanje usmeritve in bo določila vzgojno izobraževalni zavod, ki bo izvajal usmeritev. O spremembi vzgojno izobraževalnega zavoda je potrebno obvestiti zakonitega zastopnika ter otroka (kadar je ta starejši do 15 let). Če se zakoniti zastopnik ali otrok

ne bosta strinjala s spremembo vzgojno izobraževalnega zavoda, bo o tem odločil prvostopni organ ob upoštevanju mnenja centra za socialno delo.

K 35. členu

V tem členu je določena možnost pohitritve in poenostavitve postopka. Če se zakoniti zastopnik ali starejši mladoletnik strinjata s izvedenskim predlogom komisije za usmerjanje, je nesmiselno, da se izdaja odločba o usmeritvi z celotno obrazložitvijo, nato pa se še čaka, da po vročitvi ta postane dokončna in pravnomočna. Ker gre za razmerje organ – stranka poravnave ni možno skleniti, zaradi tega je določeno, da se lahko v primeru strinjanja z usmeritvijo izda odločba o usmeritvi. V takem primeru je potrebno starše poučiti o možnosti podaje izjave kot tudi na posledice podane izjave. S strinjanjem (seveda ob predpostavki, da sta predlog komisije in odločba o usmeritvi identični) staršev udeleženci v postopku izgubijo pravico do pravnega varstva.

K 36. členu

V postopku usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se odloči z odločbo. V drugem odstavku je določena vsebina izreka. V prejetem odstavku pa je določeno, da mora organ, ki vodi postopek pridobiti soglasje centra za socialno delo, kadar z odločbo o usmeritvi odloča tudi o namestitvi otroka v vzgojno varstveni zavod.

K 37. členu

Odločba o usmeritvi otroka je časovno omejena. Najdaljša veljavnost odločbe o usmeritvi je vezana na vzgojno izobraževalni program. Pri spremembi vzgojno izobraževalnega programa je namreč potrebno preveriti ali je usmeritev v novem vzgojno izobraževalnem programu potrebna in smotrna. Ne glede na navedeno pa je lahko čas usmeritve tudi krajši. Če je otrok usmerjen že v vrtcu potem se usmeritev razreza ne le na program vrtca temveč tudi na program osnovne šole, in sicer v prvo triado.

K 38. členu

Vsa pisanja razen odločb, ki se vročajo zakonitemu zastopniku oziroma starejšemu mladoletniku se vračajo z navadno pošto. Šteje se, da je pisane vročeno osmi dan od odprave na pošto. Odločbe, zoper katere je dopustno pravno varstvo, pa se zakonitemu zastopniku oziroma starejšemu mladoletniku vroča priporočeno s povratnico.

K 39. členu

Zaradi hitrosti postopka je določen krajši rok za pritožbo. Ne nazadnje so vsi udeleženci v postopku, ki so lahko tudi pritožniki, ves čas postopka vpleteni v postopek in vseskozi seznanjeni s predlogi in stališči komisije za usmerjanje. Iz istega načela hitrosti postopka, na katerega opozarja tudi ustavno sodišče v odločbi U-I-118/09-21 z dne 06.10.2010, je določeno, da drugostopni organ sam odloči o pritožbi tudi o vsebinskih vprašanjih. Drugostopni organ lahko le izjemoma razveljavi izpodbijano odločbo in vrne zadevo v ponovni postopke prvostopnemu organu.

K 40. členu

Predlog zakona uvaja možnost revizije organu druge stopnje. Revizija se opravi po uradni dolžnosti. Revizija ne odloži izvršitve odločbe. Če je zoper odločbo o usmeritvi vložena pritožba, se odloči o reviziji in pritožbi z isto odločbo.

K 41. členu

Predlog zakona predvideva, da če je revizija odločbe postala dokončna, ker zoper njo ni bila vložena pritožba in ni opravljena v šestih mesecih od dneva, ko preteče rok za pritožbo, se šteje, da je revizija opravljena in da je odločba potrjena.

V reviziji se lahko odločba prve stopnje potrdi, spremeni, odpravi ali razveljavi.

Odločba o usmeritvi, izdana v revizijskem postopku, učinkuje s prvim dnevom naslednjega meseca po izdaji revizijske odločbe.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo, katerega odločba je bila v reviziji odpravljena ali razveljavljena, izda novo odločbo prve stopnje čim prej, najpozneje pa v 30 dneh od prejema odločbe o reviziji.

Novo odločbo prve stopnje je potrebno predložiti v revizijo; v njej se preizkusi, ali je nova odločba popravljena v skladu z razlogi, zaradi katerih je bila prejšnja odločba odpravljena ali razveljavljena.

K 42. členu

Zoper odločbo izdano v reviziji, s katero je spremenjena odločba prve stopnje, je zagotovljeno sodno varstvo. Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, s katero je bila v reviziji odločba prve stopnje odpravljena ali razveljavljena. Sodno varstvo ni mogoče zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, če je bila z njo hkrati v reviziji odpravljena ali razveljavljena odločba, izdana na prvi stopnji.

K 43. členu

Tako kot je sicer določeno v ostalih predpisih je tudi postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami stroškovno prost. V tem postopku se upravne takse ne plačujejo prav tako pa država zagotavlja plačilo stroškov za delovanje komisije za usmerjanje oziroma ostalih stroškov, ki nastanejo v postopku.

K 44. členu

Ker se v času izvrševanja odločbe o usmeritvi lahko spremenijo potrebe ali okoliščine, ki so vplivale na dodelitev strokovne pomoči, kar vpliva tudi na ustreznost usmeritve, je dopuščeno, da se po izdaji odločbe in v času njenega izvrševanja lahko spremeni usmeritev otroka. Tudi v tem postopku t.i. »neprave

obnove« bo potrebno spoštovati načelo otrokove koristi. O nepravi obnovi postopka bo odločat isti organ (prvo ali drugostopni), ki je meritorno odločil o usmeritvi.

K 45. členu

V tem členu je določen način izvršitve odločbe o usmeritvi. Dolžnost staršev je, da v roku, ki je določen v prvem odstavku vpišejo otroka v vzgojno izobraževalni zavod oziroma program, ki je določen z odločbo o usmeritvi. Hkrati s tem je določena dolžnost vzgojno izobraževalnega zavoda v katerega je z odločbo o usmeritvi otrok vključen, da otroka vpiše v program. To seveda pomeni, da vzgojno izobraževalni zavod vpis otroka ne sme zavrniti. Če zakoniti zastopnik v določenem roku otroka ne vpiše v program v skladu z odločbo o usmeritvi je vzgojno izobraževalni zavod v katerega bi otrok moral biti vključen dolžan obvestiti svetovalno službo tega zavoda in center za socialno delo, ki sta dolžna vsako leto Zavodu za šolstvo posredovati strokovno poročilo o spremljanju dela in zaščititi otrokove koristi.

K 46. členu

V tem členu je določeno, da se lahko ob upoštevanju otrokovih koristi otroka začasno usmeri v ustrezen vzgojno izobraževalni program. Začasna usmeritev traja najdlje do dokončnosti odločbe o usmeritvi otroka. Odločbo o začasni usmeritvi bo izdal tisti organ pred katerim se vodi postopek in bo ugotovil, da lahko na podlagi zbrane dokumentacije odloči o začasni usmeritvi.

K 47. členu

Z individualiziranim programom se za posameznega otroka s posebnimi potrebami določijo konkretne oblike dela na posameznih vzgojnih in izobraževalnih področjih, pri posameznih predmetih ali pri predmetnih področjih, izvajanje fizične pomoči, prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji, preverjanju, ocenjevanju znanja in doseganju standardov znanja, napredovanju in časovni razporeditvi pouka. Z vsemi prilagoditvami naj bi otroku s posebnimi potrebami omogočili doseči vsaj minimalne standarde znanja pri vseh predmetih.

K 48. členu

Za pripravo in spremljanje izvajanja individualiziranega programa imenuje ravnatelj vrtca, šole oziroma zavoda strokovno skupino, ki jo sestavljajo strokovni delavci vrtca, šole ali zavoda in drugi strokovni delavci, ki bodo sodelovali pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega programa.

K 49. členu

V primeru preselitve ali vpisa v drug vzgojno-izobraževalni zavod z enakim programom, v katerega je bil otrok usmerjen z odločbo, se s prepisom prenesejo tudi vse pravice iz naslova posebnih potreb, ki so mu bile dodeljene. Ob vlogi za vpis v nov zavod je potrebno preveriti izpolnjevanje pogojev. V primeru, da vzgojno-izobraževalni zavod pogojev ne more izpolniti, niti s pomočjo ustreznega strokovnega centra, pa

starši kljub temu vztrajajo pri prepisu, vzgojno-izobraževalni zavod ni dolžan izvrševati odločbe o usmeritvi.

K 50. členu

Člen določa, da če komisija za usmerjanje meni, da je potrebno ustreznost usmeritve v program vzgoje in izobraževanja preveriti tudi v drugih obdobjih, v strokovnem mnenju določi rok za preverjanje ustreznosti, ki ne sme biti krajši od enega leta in ne daljši od šestih let.

Če je rok preverjanja ustreznosti usmeritve iz prejšnjega odstavka v odločbi o usmeritvi določen, jo organ odgovoren za vodenje postopka usmerjanja na podlagi mnenja, ki ga pripravi vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, in mnenja komisije za usmerjanje, ustreznost usmeritve preveri.

Če organ odgovoren za vodenje postopka usmerjanja na podlagi mnenja, ki ga pripravi vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, in mnenja komisije za usmerjanje ugotovi, da je usmeritev ustrezna, jo potrdi. Če ugotovi, da usmeritev ni ustrezna, jo spremeni.

K 51. členu

Starši, otrok, vrtec, šola ali zavod, v katerega je otrok vključen, lahko predlaga predčasno prenehanje veljavnosti odločbe o usmeritvi, v kolikor so v obdobju trajanja odločbe nastale nove okoliščine, zaradi katerih pomoč ni več potrebna.

VI. ZBIRANJE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

K 52. členu

Zavod Republike Slovenije za šolstvo in ministrstvo, pristojno za šolstvo, zbirata, obdelujeta, shranjujeta, posredujeta in uporabljata podatke, vsebovane v zbirkah podatkov, katere upravljata po tem zakonu, v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in v skladu s predpisi s področja vzgoje in izobraževanja, če s tem zakonom ni drugače določeno.

K 53. členu

Zavod Republike Slovenije za šolstvo vodi naslednje zbirke:

- o osebnih podatkih otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: ime in priimek, spol, datum, kraj in država rojstva, naslov prebivališča, državljanstvo in EMŠO;

- o osebnih podatkih staršev otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: ime in priimek, naslov prebivališča in EMŠO;
- o vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami, ki obsega: naslov vrtca, šole ali zavoda, v katerega je otrok vključen, podatke o rejništvu, program vzgoje in izobraževanja, v katerega je otrok usmerjen, rok, v katerem mora Zavod Republike Slovenije za šolstvo preveriti ustreznost usmeritve, strokovno mnenje komisije za usmerjanje o vrsti in stopnji otrokove motnje, ovire oziroma primanjkljaja, ter naslov vrtca, šole ali zavoda, v katerega je otrok napoten na podlagi odločbe centra za socialno delo;
- o izdanih odločbah o usmeritvi, ki obsega odločbe o usmeritvi, izdane na prvi stopnji, in odločbe o usmeritvi, izdane na drugi stopnji.
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo mora omogočiti ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, za potrebe odločanja v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami oziroma opravljanja strokovnega nadzora nad delom Zavoda Republike Slovenije za šolstvo brezplačen vpogled, prepis, izpis ali kopiranje v zbirko podatkov iz četrte alineje prvega odstavka tega člena.

K 54. členu

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, za potrebe odločanja v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami na drugi stopnji, upravlja zbirko vseh osebnih podatkov o izdanih odločbah o usmeritvi na drugi stopnji.

K 55. členu

Center za socialno delo je dolžan zaradi vodenja evidence o vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami pošiljati Zavodu Republike Slovenije za šolstvo v vednost odločbe, izdane na podlagi 120. in 121. člena zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list SRS, št. 14/89 – prečiščeno besedilo) ter na podlagi 183. člena zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 22/00).

K 56. členu

Osební podatki otroka s posebnimi potrebami, ki se zbirajo v skladu s tem zakonom, se obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe vzgoje in izobraževanja in posredujejo ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, in ministrstvu, pristojnemu za družino in socialne zadeve, za izvajanje z zakonom določenih nalog.

Ministrstvi iz prejšnjega odstavka imata pravico do brezplačnega vpogleda, prepisa, izpisa ali kopiranja podatkov.

Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi statističnih analiz, se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta otroka s posebnimi potrebami ni razvidna.

K 57. členu

Podatki iz evidence iz tretje in četrte alineje 35. člena ter 35.a člena tega zakona se hranijo trajno, podatki iz zbirke iz prve in druge alineje 35. člena tega zakona pa se hranijo v skladu s posebnimi predpisi.

VII. NADZOR IN KAZENSKE DOLOČBE

K 58. členu

Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona izvaja inšpektor, pristojen za šolstvo in socialna inšpekcija.

K 59. členu

Z globo 2000 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, ki izpolnjuje pogoje pa v skladu z odločbo o usmeritvi, ne vključi otroka s posebnimi potrebami.

Z globo 1000 eur se kaznuje za prekršek vrtec ali šola, zdravstveni, socialni ali drug zavod, ki ne vloži predloga za uvedbo postopka usmerjanja, čeprav bi bila usmeritev potrebna.

Z globo 1000 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, ki ne sporoči Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in inšpektorju, pristojnemu za šolstvo, da se dokončna odločba ni izvršila.

Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek vrtec, šola ali zavod, če individualizirani program ni izdelan v roku 30 dni po vključitvi otroka s posebnimi potrebami.

Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek oseba, ki vodi postopek, če ni pridobila vse dokumentacije na podlagi katere je potrebno odločiti.

Z globo 200 eur se kaznuje za prekršek odgovorna oseba v vrtcu, šoli, zavodu, ki ne zagotovi strokovne pomoči v skladu z usmeritvijo.

Z globo 200 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba vrtca, šole ali zavoda, ki ne sporoči Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in inšpektorju, pristojnemu za šolstvo, da se dokončna odločba ni izvršila.

Z globo 200 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba vrtca, šole ali zavoda, če individualizirani program ni izdelan v roku 30 dni po vključitvi otroka s posebnimi potrebami.

K 60. členu

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP-A (Uradni list RS, št. 118/06.....) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

K 61. členu

Naveden člen določa, da je ne glede na določbo 30. člena je ocena pripravljenosti za vstop v določen vzgojno-izobraževalni program sestavni del pravilnika, ki določa delo komisij. Rok za pripravo podlag za Oceno pripravljenosti je 1 leto od sprejema zakona.

K 62. členu

Naveden člen določa, da je ne glede na določbo o zagotavljanju kadrovskih pogojev lahko izvajajo programe izobraževanja otrok s posebnimi potrebami tudi učitelji, vzgojitelji, strokovni delavci, ki najmanj 20 let že opravljajo strokovno delo v vzgojno-izobraževalnih programih z enakovrednim in z nižjim izobrazbenim standardom. Vsi ostali strokovni delavci pa morajo v roku 10 let pridobiti ustrezno izobrazbo oziroma s pravilnikom določene pogoje.

K 63. členu

Postopki usmerjanja, ki so bili uvedeni pred začetkom uporabe tega zakona, se zaključijo v skladu s predpisi, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

Odločbe o usmeritvi, ki so bile izdane pred začetkom uporabe tega zakona, se preverjajo v rokih določenih z izdanimi odločbami v skladu s tem zakonom.

K 64. členu

Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 54/03, 93/04, 97/05 in 25/06) ter drugi pravilniki, ki izhajajo iz tega zakona se uskladijo z določili tega zakona najkasneje tri mesece po sprejemu tega zakona.

K 65. členu

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne .

III. PRILOGE:

- Priloga 1: Pomen izrazov
- Priloga 2: Osnutek pravilnika
- Priloga 3: Viri in literatura

PRILOGA 1: Pomen izrazov

Dodatna strokovna pomoč je oblika vzgojno-izobraževalnega dela, ki se izvaja v okviru izobraževalnega programa prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo. Program je namenjen otrokom s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, za katere komisija meni, da bi z dodatno strokovno pomočjo lahko uspešno zaključili izobraževalni program. Dodatna strokovna pomoč je namenjena premagovanju primanjkljajev, ovir, težav oz. motenj ter učni pomoči. S predlogom zakona bi dodatna strokovna pomoč obsegala še svetovalno storitev. Dodatna strokovna pomoč se izvaja individualno ali skupinsko v oddelku ali izven oddelka. Dodatno strokovno pomoč izvajajo strokovni delavci zaposlenih v vzgojno-izobraževalnih ali vzgojno-varstvenih zavodih, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje.

Ekspertni organ je izvedenski organ, ki deluje na področju usmerjanja otrok s posebnimi potrebami. Izvedenski organ je Komisija za usmerjanje, ki je kolektivni organ sestavljen iz treh strokovnjakov, in sicer specialni pedagog ustrezne smeri, psiholog in otrokov lečeči zdravnik. Komisija si mora pred odločitvijo pridobiti pisno ali ustno mnenje otrokovega vzgojitelja ali učitelja, kadar pa se usmerja otroke s čustvenimi in vedenjskimi težavami, mora sodelovati predstavnik pristojnega centra za socialno delo.

Enake možnosti. Temeljno načelo inkluzije je omogočiti otrokom s posebnimi potrebami enake možnosti za vzgojo in izobraževanje z otroci, ki nimajo posebnih potreb. Da je to načelo mogoče izvajati, je potrebno zagotoviti ustrezno strokovno podporo, ki bo omogočila socialno vključevanje vseh otrok (Gersham, 1981, Sacks, 1992, Meijer, 2003).

Individualiziran program. Z individualiziranim programom se za vsakega posameznega otroka s posebnimi potrebami določijo oblike dela na posameznih vzgojnih in izobraževalnih področjih, pri posameznih predmetih ali pri predmetnih področjih, izvajanje fizične pomoči, prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji, preverjanju, ocenjevanju znanja in doseganju standardov znanja, napredovanju in časovni razporeditvi pouka. Z vsemi prilagoditvami naj bi otroku s posebnimi potrebami omogočili doseči vsaj minimalne standarde znanja pri vseh predmetih.

Izvedenski predlog, ki ga poda Komisija za usmerjanje, je strokovna podlaga za izdajo odločbe o usmeritvi.

Kontinuum pomoči. Eno temeljnih ciljev in načel vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je zagotovljen kontinuum pomoči in zgodnja (takojšnja) pomoč. Tako takojšnja pomoč kot tudi kontinuum pomoči se zagotavljata otroku že pred izvajanjem vseh postopkov za usmeritev.

Zakonske rešitve nalagajo institucijam, da zagotovijo ustrezno strokovno pomoč otrokom že pred usmerjanjem.

Otroci s posebnimi potrebami imajo pravico do kontinuuma pomoči pred začetkom postopka usmerjanja v t.i. **petih korakih**, in sicer:

- pomoč učitelja (dopolnilni pouk, pomoč v času podaljšanega bivanja, notranja diferenciacija in individualizacija, učni pripomočki, podaljšan čas dela),
- pomoč šolske svetovalne službe (diagnostika, svetovanje učencem, staršem in učitelju, vodenje),
- individualna in skupinska pomoč (delo v manjših skupinah, prilagoditve metod in oblik dela, učnih in tehničnih pripomočkov, vodenje in evalviranje),
- šolanje na daljavo/na domu v primeru dolgotrajne bolezni,
- mnenje in pomoč zunanje strokovne ustanove npr.: pedopsihiatrični dispanzerji, otrokov osebni zdravnik, svetovalni centri, razvojne ambulante (svetovanje otroku, staršem, šoli v obliki neposredne strokovne pomoči).

Šele, če šola oceni, da nobena od pomoči ni bila uspešna, se odloči za postopek usmerjanja.

Populacijo **otrok s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami** tvorijo vsi tisti otroci, ki imajo ovire, primanjkljaje, težave, motnje na področju gibanja, zaznavanja, govora, spoznavanja, čustvovanja, vedenja in učenja ne glede na to kje se šolajo. Ugotovljene ovire, primanjkljaje, težave, motnje so lahko le izhodišče, na podlagi katerega je mogoče natančneje določiti, katere pogoje je potrebno zagotoviti za učinkovito vključevanje otrok s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja.

Kognicija vključuje procese spoznavanja (dojemanje, razumevanje) in mišljenja (sklepanje, presojanje, predvidevanje) kot razumske (analitični) procese.

Koristi otroka. RS kot podpisnici Konvencije združenih narodov o otrokovih pravicah in Evropske konvencije o uresničevanju otrokovih pravic morajo biti otrokove koristi glavno vodilo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki. Otrokovo korist mora biti vodilo v postopkih. Vsi ki kakorkoli vstopajo v odnose z otrokom, njegovimi starši ali skrbniki pa so zavezani, da na način prilagojen otrokovim razvojnim možnostim, zagotovijo ustrezno usmerjanje in svetovanje otroku pri uveljavljanju njegovih, s konvencijo priznanih pravic. Države pogodbenice so se s konvencijo zavezale, da bodo otroci s posebnimi potrebami uživali polno in dostojno življenje v razmerah, ki jamčijo dostojanstvo, spodbujajo samozavest in olajšujejo njegovo dejavno udeležbo v družbi.

Motnja v duševnem razvoju označuje pomembno znižano splošno raven inteligentnosti ter nižje prilagoditvene spretnosti, kar se odraža v neskladju s pričakovanim razvojem.

Otroci z avtističnimi motnjami (AM) imajo pomembno večji primanjkljaj na področju komunikacije in socialne interakcije kot na drugih razvojnih področjih ter pomembno zoženje interesov oz. ponavljajoče se in stereotipno vedenje. V to skupino sodijo otroci z avtizmom, atipičnim avtizmom, Aspergerjevim sindromom in pervazivno razvojno motnjo-neopredeljena. V procesu VIZ potrebujejo vsi otroci z AM večje prilagoditve poučevanja socialnih spretnosti in komunikacije, čim bolj strukturirane učne priložnosti

za spodbujanje samostojnosti in organiziranosti in po potrebi tudi program za spreminjanje vedenja (modifikacijo vedenja).

Oceno pripravljenosti za vstop v določen vzgojno-izobraževalni program vključuje. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami temelji na konceptu večjega vključevanja. To pomeni, da imajo otroci s posebnimi potrebami dostop do učnega okolja, ki najbolje upošteva njihove potrebe. Zakon predvideva vrsto različnih vzgojno-izobraževalnih programov, z različnimi stopnjami in oblikami prilagoditev. V procesu usmerjanja je zato potrebno oceniti, kateri od programov bi bil najbolj primeren za vključitev konkretnega otroka. Ocena vključuje tako pripravljenost otroka kot tudi okolja, v katerega naj bi bil vključen.

Vključujoč pristop posebej izpostavlja potrebo po prilagajanju okolja otroku. Osredotočenost na motnjo, oviro, primanjkljaj je zamenjala osredotočenost na učno okolje.

Posebni program vzgoje in izobraževanja za zmerno, težko in težjo motnjo v duševnem razvoju se deli na več delov, in sicer na obvezni del, ki traja 9 let z možnostjo podaljšanja, ki traja največ 3 leta, nadaljevalni (neobvezni del), ter usposabljanje za življenje in delo, ki traja največ 5 let. Kadar so otroci vključeni v posebni program, ki se izvaja v zavodu so hkrati vključeni v socializacijsko- namestitveni program. Udeleženci napredujejo po programu na osnovi načrtovanih in doseženih ciljev, ki jih opredeljuje individualiziran program. Posamezen udeleženec posebnega programa se lahko, na osnovi dosežene stopnje razvoja in ugotovljene smotrnosti usposabljanja po 21. letu. V tem primeru se lahko vključi v del posebnega programa, ki se imenuje usposabljanje za življenje in delo.

Prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom je namenjen učencem z lažjo motnjo v duševnem razvoju. V program se vključujejo učenci na osnovi odločbe o usmeritvi. Program se deli na tri vzgojno-izobraževalna obdobja. V primerjavi s programom osnovne šole se razlikuje predmetnik (tako glede na to, kateri predmeti so vključeni v predmetnik kakor tudi glede na opredeljene standarde znanja pri posameznem predmetu) ter glede na cilje programa. Od drugih programov se razlikuje tudi po tem, da del predmetnika sestavlja tudi t.i. specialno-pedagoška dejavnost, ki vključuje dve področji : računalniško opismenjevanje ter socialno učenje.

Prilagojeni programi z enakovrednim izobrazbenim standardom je namenjen učencem in dijakom s posebnimi potrebami, ki potrebujejo več prilagoditev izobraževalnega programa, vendar v okviru programa dosežejo enakovredni izobrazbeni standard. Predmetnik tega programa se razlikuje po tem, da obseg obveznih predmetov ni povsem enak siceršnjemu predmetniku in da poleg obveznega dela programa vključuje še specialno-pedagoške dejavnosti, ki so namenjene predvsem pridobivanju znanj, veščin za premagovanje primanjkljajev, ovir, motenj, težav.

Program prilagojeno izvajanje z dodatno strokovno pomočjo je namenjen otrokom in dijakom s posebnimi potrebami, za katere komisija meni, da bodo s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo dosegli standarde znanja, določene v učnih načrtih.

Strokovni kadri. Potreba po jasni določitvi pogojev izhaja iz prepričanja, da je treba okrepiti kakovost izvajanja dodatne strokovne pomoči in vztrajati pri visoki strokovni usposobljenosti vseh tistih, ki strokovno pomoč izvajajo.

Strokovni centri. Z uveljavitvijo inkluzivne paradigme v Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, so vrtci in šole, ki izvajajo prilagojene programe, začeli delovati kot strokovni centri za šole, s storitvami kot so: svetovanje učiteljem in staršem, zagotavljanje mobilne službe, posredovanje pedagoških praks za delo z otroki s posebnimi potrebami (izvajanje seminarjev za učitelje) in izposoja opreme in

pripomočkov. V praksi so se torej vzpostavile oblike sodelovanja med šolami in zavodi, ki pa formalno niso bile opredeljene in sistemsko urejene. Njihovo delovanje je bilo odvisno od mrež in povezav, ki so jih šole same uspele oblikovati. S predlagano spremembo se šolam, ki vključujejo otroke s posebnimi potrebami, zagotavlja možnost sistematične pomoči s strani strokovnih centrov (zagotavljanje strokovnih delavcev v okviru mobilne službe, svetovanje otrokom, staršem, učiteljem...), šolam, ki so do sedaj že izvajale naloge iz tega člena predlaganega zakona pa se s to določbo ureja status in zagotavljajo pogoji za izvajanje naštetih nalog.

Subsidiarna uporaba določb o upravnem postopku. O subsidiarni uporabi zakona o splošnem upravnem postopku govorimo takrat, kadar je za posamezno področje predpisan poseben postopek. V tem primeru tečejo postopki po določbah posebnega postopka, dopolnilno – subsidiarno pa postopa po Zakonu o upravnem postopku v vseh vprašanjih, ki niso urejena s posebnim predpisom. Poseben postopek je v razmerju do Zakona o upravnem postopku nadomestni postopek, ki glede vprašanj, ki so v njem urejena nadomešča Zakon o upravnem postopku..

Strokovna skupina jo imenuje ravnatelj na šoli, kamor je vključen otrok s posebnimi potrebami. Naloga skupine je, da pripravi individualiziran program – program aktivnosti in ukrepov za čim bolj uspešno vključevanje otroka s posebnimi potrebami v vzgojno-izobraževalni program. Strokovno skupino sestavljajo strokovni delavci šole in drugi strokovnjaki, ki bodo sodelovali pri izvajanju individualiziranega programa

Svetovalna storitev je namenjena tako otrokom, staršem, učiteljem, mentorjem in vključuje:

- informiranje v zvezi s postopki in procesi dela z otrokom,
- usmerjanje, usposabljanje in vodenje za izvajanje konkretnih nalog,
- svetovanje metodoloških, didaktičnih, metodičnih in drugih priporočil,
- konzultacijam kot ekspertna pomoč in podpora v samostojnem iskanju načinov in poti za reševanje kakovostnejših načinov in poti za reševanje problemov ter supervizijo za spodbujanje in podporo profesionalni identiteti strokovnih in vodstvenih delavcev.

PRILOGA 2

Na podlagi 9. člena Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (.....) minister za šolstvo in šport izdaja

P R A V I L N I K o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina pravilnika)

S tem pravilnikom se določa obseg, način in pogoji za izvajanje dodatne strokovne in fizične pomoči otrokom in mladostnikom (v nadaljnjem besedilu: otroci) s posebnimi potrebami.

2. člen

(dodatna strokovna pomoč)

Dodatna strokovna pomoč se izvaja za otroke, ki so usmerjeni v:

- programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,

izjemoma pa tudi v drugih programih.

Dodatna strokovna pomoč se izvaja kot:

- pomoč za premagovanje primanjkljajev oz. težav,
- svetovalna storitev in
- učna pomoč.

3. člen

(fizična pomoč)

Fizična pomoč obsega različne oblike pomoči, ki težje ali težko gibalno oviranim ter slepim otrokom omogočajo nemoteno vključevanje v dejavnosti v okviru vzgojnega oziroma izobraževalnega programa, če so usmerjeni v:

- program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- izobraževalne programe poklicnega in strokovnega ter splošnega srednjega izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in
- prilagojen izobraževalni program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom.

II. DODATNA STROKOVNA POMOČ

4. člen

(dodatna strokovna pomoči, ki se izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev oziroma težav)

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot dejavnosti za premagovanje primanjkljajev oziroma težav se izvaja v posebni skupini glede na vrsto posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb v oddelku ali izven oddelka, lahko tudi delno v oddelku, delno izven oddelka, lahko pa tudi individualno v oddelku ali izven oddelka.

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev oziroma težav iz 2. člena tega zakona se lahko dodeli vsem otrokom, ki so usmerjeni v:

- program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo,
- izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo; in sicer do konca drugega vzgojno izobraževalnega obdobja osnovnošolskega izobraževanja, izjemoma (nove okoliščine) tudi v tretjem vzgojno izobraževalnem obdobju osnovnošolskega izobraževanja in v programih srednješolskega izobraževanja.

5. člen

(dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev)

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev je namenjena ustvarjanju inkluzivnega okolja, se izvaja za otroke, učitelje, starše, mentorje. Lahko se izvaja tudi kot svetovalna storitev v predšolski dobi pred postopkom usmerjanja, na podlagi napotitve zdravnika. Praviloma se izvaja na ravni vrtca, šole ali zavoda, lahko pa tudi v dijaških domovih.

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev se lahko dodeli vsem otrokom iz 3. člena naslov zakona.

Svetovalna storitev vključuje:

- informiranje v zvezi s postopki in procesi dela za otroka in z otrokom,
- usmerjanje, vodenje ter usposabljanje za izvajanje konkretnih nalog,
- svetovanje metodoloških, didaktičnih, metodičnih in drugih priporočil,
- evalvacijo,
- konzultacije kot ekspertna pomoč in podpora v samostojnem iskanju kakovostnejših načinov in poti za reševanje problemov ter supervizijo za spodbujanje in podporo profesionalni identiteti strokovnih in vodstvenih delavce.

Dodatna strokovna pomoč se nudi tudi kot svetovalna storitev v obliki vzgojnih, socialno integrativnih, preventivnih, kompenzacijskih in korekcijskih programov, ki so sestavni del vzgojnega programa.

Strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev se določi z individualiziranim programom, ki vključuje tudi program poklicne orientacije, načrtuje pa se na ravni šole.

O obsegu in načinu izvajanja dodatne strokovne pomoči, ki se izvaja kot svetovalna storitev na ravni vrtca, šole ali zavoda s sklepom odloča pristojna služba ministrstva za vsak vrtec, šolo ali zavod posebej, in sicer na podlagi števila z odločbami določenih ur te oblike dodatne strokovne pomoči vseh otrok usmerjenih v konkreten vrtec, šolo ali zavod.

6. člen

(dodatna strokovna pomoči, ki se izvaja kot učna pomoč)

Dodatna strokovna pomoč, ki se izvaja kot učna pomoč za otroke, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo se lahko dodeli slepim in slabovidnim otrokom, gluhim in naglušnim otrokom in dolgotrajno bolnim otrokom ob daljši odsotnosti od pouka, kadar narava bolezni to zahteva.

Izjemoma se dodatna strokovna pomoč kot učna pomoč lahko dodeli dijakom z lažjo motnjo v duševnem razvoju, ki so usmerjeni v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, ki bivajo v dijaškem domu.

Dodatna strokovna pomoč kot učna pomoč se izjemoma zagotavlja tudi otrokom z lažjo motnjo v duševnem razvoju, ki so vključeni v dijaški dom.

7. člen

(obseg in oblike izvajanja dodatne strokovne pomoči)

Otrokom, ki so usmerjeni v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za predšolske otroke in v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se lahko dodeli in z odločbo o usmeritvi določi tedensko število ur dodatne strokovne pomoči v naslednjem obsegu:

- strokovna pomoč, ki se izvaja kot svetovalna storitev v predšolski dobi oz. pred postopkom usmerjanja v obsegu 2 ur na mesec, ki se lahko izvajajo v skupini in kumulativno,
- pomoč za premagovanje primanjkljajev oziroma težav od 0 do 3 na teden,

- svetovalna storitev od 1 do 3 na teden.

Za slepe in slabovidne otroke, ki so usmerjeni v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se lahko z odločbo o usmeritvi določi večje število ur dodatne strokovne pomoči, in sicer v delu, ki se nanaša na premagovanje primanjkljajev oziroma težav, vendar največ 3 dodatne ure tedensko.

Učencem in dijakom se poleg ur določenih v prejšnjem odstavku tega člena lahko dodeli in z odločbo o usmeritvi določi tedensko število ur dodatne strokovne pomoči v naslednjem obsegu

- učna pomoč od 1 do 3 na teden

če gre za učno pomoč pri predmetih, kjer zaradi narave ovir, motenj oz. primanjkljaja le-ta potrebna.

Dijakom iz 2. odstavka 6. člena se lahko z odločbo dodeli do 2 uri dodatne strokovne pomoči kot učne pomoči, ki se izvaja v dijaškem domu.

Ne glede na število ur dodeljene posamezne vrste (oblike) dodatne strokovne pomoči skupno število ur ne sme presežati 5 ur tedensko, vsaj 1 ura pa mora biti svetovalna storitev.

Dodatna strokovna pomoč za premagovanje primanjkljajev izvaja v času otrokovega bivanja v vrtcu, za učence in dijake pa strokovna pomoč za premagovanje primanjkljajev in učna pomoč praviloma v razredu v času pouka.

Dodatna strokovna pomoč se lahko izvaja tudi strnjeno (kumulativno).

Če dodatne strokovne pomoči, ki se izvaja kot dejavnosti za premagovanje primanjkljajev oziroma težav ali kot učna pomoč ni mogoče zagotoviti v skladu s četrtem odstavkom in je to strokovno utemeljeno, se ta dodatna strokovna pomoč lahko nudi otroku tudi na domu.

8. člen

(določitev dodatne strokovne pomoči v odločbi)

Obseg dodatne strokovne pomoči se določa z odločbo in je praviloma večja ob prvi usmeritvi.

Odločba mora vsebovati tudi zapis otrokovih vzgojno-izobraževalnih potreb in nujnih prilagoditev, na podlagi katere ekspertna komisija določi:

- vrsto in število ur dodatne strokovne pomoči,
- način izvajanja dodatne strokovne pomoči ter
- izvajalce dodatne strokovne pomoči.

Podrobna opredelitev dodatne strokovne pomoči se določi z individualiziranim programom.

III. FIZIČNA POMOČ

9. člen (način in pogoji za izvajanje fizične pomoči)

Z odločbo o usmeritvi se fizična pomoč otroku dodeli kot občasna ali stalna. Praviloma se izvaja na ravni vrtca, šole lahko pa tudi v dijaških domovih.

Stalna fizična pomoč se dodeli otroku, ki potrebuje pomoč v času poteka vzgojnega dela v vrtcu, v času izvajanja obveznega in razširjenega programa osnovnošolskega izobraževanja oziroma v času izvajanja organiziranega izobraževalnega dela v srednji šoli.

Občasna fizična pomoč se dodeli otroku, ki potrebuje pomoč pri posameznih delih vzgojnega programa za predšolske otroke, pri posameznih delih obveznega in razširjenega programa osnovnošolskega izobraževanja, posameznega dela organiziranega izobraževalnega dela v srednji šoli ter pri osnovnih življenjskih aktivnostih v času izvajanja naštetih dejavnosti.

Otroku, ki je usmerjen v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se praviloma določi občasna fizična pomoč. Če ima otrok dodeljenega spremljevalca, se število otrok v oddelku ne zmanjša.

Popolnoma slepim otrokom, slepim otrokom z minimalnim ostankom vida in slepim otrokom z ostankom vida se do konca drugega vzgojno izobraževalnega obdobja osnovnošolskega izobraževanja lahko dodeli stalna fizična pomoč, v tretjem vzgojno izobraževalnem obdobju osnovnošolskega izobraževanja in v programih srednješolskega izobraževanja pa se praviloma dodeli le občasna fizična pomoč.

Otrokom, ki imajo v skladu z odločbo o usmeritvi pravico do občasne fizične pomoči, se v individualiziranem programu, v skladu s predlogom komisije za usmerjanje, določijo dejavnosti, pri katerih potrebujejo pomoč.

Popolnoma slepim otrokom se do konca tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovnošolskega izobraževanja lahko dodeli stalna fizična pomoč, v programih srednješolskega izobraževanja pa se praviloma dodeli le občasna fizična pomoč.

Slepim otrokom z minimalnim ostankom vida in popolnoma slepim se do konca drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovnošolskega izobraževanja lahko dodeli stalna fizična pomoč, v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovnošolskega izobraževanja in v programih srednješolskega izobraževanja pa se praviloma dodeli le občasna fizična pomoč.

10. člen (izvajalci fizične pomoči)

Občasno fizično pomoč lahko izvajajo strokovni delavci šole, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje (s pridobljeno licenco). Stalno fizično pomoč pa praviloma izvajajo delavci z najmanj peto stopnjo

izobrazbe in pridobljeno licenco za izvajanje fizične pomoči v obsegu, ki zagotavlja otroku vključenost v vzgojno-izobraževalno delo.

IV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

11. člen

Za postopke usmerjanja, ki so bili uvedeni pred uveljavitvijo tega pravilnika in pri postopku preverjanja ustreznosti usmeritve, se dodatna strokovna pomoč in fizična pomoč dodeljujeta v skladu z določili tega pravilnika.

12. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Ljubljana, dne

Minister
za šolstvo in šport

OBRAZLOŽITEV Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči

Pravilnik določa obseg, način in pogoje za izvajanje dodatne strokovne in fizične pomoči otrokom in mladostnikom s posebnimi potrebami. Podrobnejše opredeljuje način izvajanja pomoči za premagovanje primanjkljajev oziroma težav, svetovalne storitve in učne pomoči. Natančno opredeli obseg in način izvajanja posamezne vrste dodatne strokovne pomoči, obdobje, v katerem je otrok upravičen do te pomoči in na novo urejuje pravico do učne pomoči v dijaških domovih. Pravilnik ureja tudi vsebino ekspertnega mnenja komisije, ki mora ob upoštevanju otrokovih vzgojno-izobraževalnih potreb natančno določiti število ur, način izvajanja in izvajalce dodatne strokovne pomoči. Na podlagi tega šola pripravi individualiziran program.

Pravilnik tudi natančneje ureja upravičence do fizične pomoči in način izvajanja ter določa pogoje za izvajalce fizične pomoči.

PRILOGA 3

Viri in literatura:

Analiza odgovorov na Vprašalnik o delovni varianti osnutka predloga ZUOPP (2010). Delovno gradivo. Ljubljana: Urad za razvoj šolstva, MŠŠ.

Baze podatkov in evidenc Ministrstva za šolstvo in šport od leta 1995 do 2010.

Bela knjiga -o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 1995.

Bregar Golobič, Ksenija (2002). Strokovna pobuda pod drobnogledom: o boljših možnostih za otroke s primnajkljaji na posameznih področjih učenja. Šolski razgledi, 21. september 2002, letn. 53, št. 14.

Deutsch, Tomi (2009). Pregled stanja na področju vzgoje in izobraževanja OPP v RS. Delovno gradivo. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Dokumenti in zakonodaja:

Early Childhood Intervention – Project Update, Ljubljana, January 2010, delovno gradivo, european Agency for Development in Special Education Needs (priprava za tisk v januarju 2011).

European Agency for Development in Special Needs Education (www.european-agency.org), SNE Data Collection.

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Ur.L. RS-MP, 7-41/1994);

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Ur.L. RS-MP, 7-41/1994);

Evropska socialna listina (Ur.L.RS, št.24/1999);

Evropska socialna listina (Ur.L.RS, št.24/1999);

Globačnik, B.: Zgodnja obravnava in posebne potrebe, Vzgoja in izobraževanje, let. XI, št. 5-6/2009, str. 32 – 36.

Globačnik, Bojana, Molan Nives (2010). Vloga, položaj in delovanje specializiranih institucij. Delovno gradivo. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Gruden S., Kocjančič M., Krautberger J.: Usmerjanje otrok s posebnimi potrebami v predšolskem obdobju. Državna konferenca Usmerjanje oseb s posebnimi potrebami v teoriji in praksi, Žalec, 2009.

Kastelic, L. Skrb za predšolske otroke z motnjami v razvoju. V: ANTONČIČ, Ksenija (ur.), KASTELIC, Lidija (ur.). Živeti skupaj : zbornik s posveta o integraciji predšolskih otrok z motnjami v razvoju, Bled, marec in april 1993. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1993, (1993), str. 37-45.

Konvencija o otrokovih pravicah iz leta 1989 (International Convention of the Right of the Child, 1989:Ur. L RS, 35/1992)

Konvencija o otrokovih pravicah iz leta 1989 (International Convention of the Right of the Child, 1989:Ur. L RS, 35/1992)

Kurikulum za vrtce-prilagojeni program za predšolske otroke (2006)

Kurikulum za vrtce-prilagojeni program za predšolske otroke (2006)

Literatura

Kastelic, Lidija. Skrb za predšolske otroke z motnjami v razvoju. V: ANTONČIČ, Ksenija (ur.), KASTELIC, Lidija (ur.). Živeti skupaj : zbornik s posveta o integraciji predšolskih otrok z motnjami v razvoju, Bled, marec in april 1993. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1993, (1993), str. 37-45.

Lizbonska deklaracija: Srečanje različnih v izobraževanju, pogledi mladih na inkluzivno izobraževanje, Evropska Agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb, Bruselj, 2007.

Magajna, Lidija, Kavkler, Marija, Čačinovič Vogrinčič, Gabi, Pečjak, Sonja, Bregar Golobič, Ksenija (2008). Koncept dela 'Učne težave v osnovni šoli'. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Magajna, Lidija, Peklaj, Cirila, Pečjak, Sonja, Čačinovič Vogrinčič, Gabi, Bregar Golobič, Ksenija, Kavkler, Marija, Tancig, Simona, (2008). Učne težave v osnovni šoli: problemi, perspektive, priporočila. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Mednarodna konvencija o otrokovih pravicah (1989) (International Convention of the Right of the Child (CRC)), 2. September 1990, 44 U.N. GAOR dod. (No. 49) pri 167, U.N. Dok A/44/49

Mittler P. (2005). Working Towards Inclusive Education. London: David Fulton Publisher

Navodila h kurikulumu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s posebnimi potrebami (2006)

Navodila h kurikulumu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s posebnimi potrebami (2006)

Navodila za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo. 4. 10. 2006

Omrežje in imenik organizacij za vzgojo, izobraževanje, usposabljanje, delo in varstvo oseb s posebnimi potrebami v Republiki Sloveniji, Društvo defektologov Slovenije SOUS Slovenije, Zavod RS za šolstvo, Centerkontura, Ljubljana, 1998.

Opara, B. Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah : vloga in naloga vrtcev in šol pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami : uresničevanje vzgojno-izobraževalnih programov s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo : priročnik. Ljubljana: Centerkontura, 2005.

Opara, B.: Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah : vloga in naloga vrtcev in šol pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami : uresničevanje vzgojno-izobraževalnih programov s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo : Priročnik. Ljubljana: Centerkontura, 2005.

Pemberton, J.P. (2003). Communicating academic progress as an integral part of assessment, Teaching Exceptional Children, 35(4):16-20.

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Ur. L. RS, št. 25/2006, 8/2008)

Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Ur. L. RS, št. 54/2003)

Resolucija Sveta Evrope in ministrov za šolstvo o integraciji oseb s posebnimi potrebami (1990) (Official Journal of the European Communities No. C 162/2, 3.7.1990)

Resolucijo sveta EU in ministrov za šolstvo, v okviru sveta EU, 31. 5. 1990, o integraciji otrok in mladostnikov s prizadetostmi v redni sistem šolanja (<http://europa.eu.int/infonet7library/m/90c16202/en.htm>).

Resolucijo sveta EU in ministrov za šolstvo, v okviru sveta EU, 31. 5. 1990, o integraciji otrok in mladostnikov s prizadetostmi v redni sistem šolanja (<http://europa.eu.int/infonet7library/m/90c16202/en.htm>).

Salamanška deklaracija in akcijski okvir (1994) (Salamanca Statement and Framework for Action) UNESCO.

Smernice za celostno obravnavo oseb s spektroatističnimi motnjami. Ministrstvo za zdravje, Ljubljana, 2009.

Smernice za celostno obravnavo oseb s spektroatističnimi motnjami. Ministrstvo za zdravje, 2009.

Standardna pravila o izenačevanju možnosti invalidov (2009) (The Standard Rules on the Equalisation of Opportunities for Persons with Disabilities, 1993) Texas school for the Blind (spletna stran, 5.9.2009)

Vovk Ornik, Natalija (2009). Pregled podatkov (število prejetih vlog in izdanih dokumentov) na področju usmerjanja otrok s posebnimi potrebami za obdobje od leta 2005 do sredine leta 2009. Delovno gradivo. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. L. RS, št. 16/2007)

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. L. RS, št. 16/2007)

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Ur.L. RS, št. 118/06, 2006)

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Uradni list RS, št. 3/07.

Zakon o vrtcih (Ur.L. RS, št. 12/1996, št.113/2003)

Zakon o vrtcih (Ur.L. RS, št. 12/1996, št.113/2003)

Zbornik ob 60-letnici organiziranega povezovanja strokovnih delavcev, Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, Centerkontura, Ljubljana, 2009.